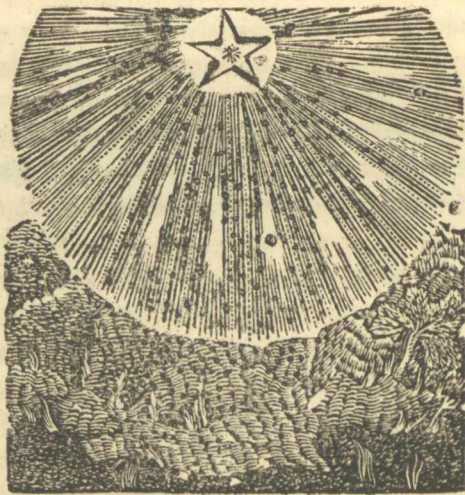


ΑΣΤΡΟΝ
ΤΗΣ
ΑΝΑΤΟΛΗΣ,
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ.

ΥΠΟ
Ν. ΑΪΒΑΖΙΔΟΥ.

ΕΤΟΣ Α΄. ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Δ΄.

Αύγουστος.



ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ.
ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ Κ. ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ
Ὁδὸς Ἑρμοῦ, ἐκτὸς τῆς Καπνικαρίας.

1844.

Ἀπόσχισμα πόλεως, ὃ τὴν ἰδίαν ψυχὴν τῆς τῶν λογικῶν
ἀποσχίζων, μιᾶς οὔσης.

Βλέπε καὶ θεώρει πόσοι κατενταθέντες μετὰ μικρὸν ἔπεσον.

(Μάρκος Ἀντωνῖνος Βιβλ. 4.)

ΟΙ ΠΕΠΤΩΚΟΤΕΣ!

Καὶ τῶντι δυνάμεθα καὶ ἡμεῖς νὰ συνεπιφωνήσωμεν. *Βλέπε καὶ θεώρει, πόσοι κατενταθέντες, μετὰ μικρὸν ἔπεσον, οὐ μόνον φυσικῶς, ἀλλὰ καὶ πολιτικῶς.* Ἐπεσον οἱ ὑπουργοί, διότι ἀπέσχισαν τὴν ἰδίαν ψυχὴν τῆς τῶν ἄλλων πολιτῶν· διότι ἐξέκλινον τῆς συνταγματικῆς ὁδοῦ, μὴ οὔσης ἀκριβῶς γνωρίμου εἰς αὐτοὺς, οὔτε ἄλλως ἀρεστῆς, καὶ τραπέντες τὴν πεπατημένην αὐτῶν τρίβον, ἔλαθον ἐνυτοῦς χειραγωγηθέντες εἰς κρημνοὺς καὶ ἀνοδίας, ὅπου ἤ, τε παλινδρόμησις καὶ πρόοδος ἦσαν ἐξ ἴσου θανατηφόροι καὶ ὀλέθριοι· καὶ μόνη ἡ παραχώρησις τῶν ἠνίων εἰς ἄλλων χεῖρας δεξιωτέρας ὑπεδείκνυε τὴν σωτηρίαν αὐτῶν τε καὶ τοῦ ἔθνους.

Μόλις τριτημόριον ἔτους διήρκεσεν ἡ ἐπὶ τοῦ ψεύδους καὶ τῆς ἀπάτης θεμελιωθεῖσα αὕτη ὑπουργικὴ τυραννία καὶ τῶν νόμων ἀνθάδης καταπάτησις· καὶ νῦν πλέον καὶ ἡμεῖς ἐπανελθόντας εἰς τὴν ἰδιωτικὴν τάξιν τοὺς πρώην ὑπουργοὺς, δυνάμεθα νὰ ἐρωτήσωμεν. Ἰ Τί ἐσήμαινε ἡ ἐπὶ ἠρμένη ὄφρυς, ἀπαξιωσάντων νὰ προσλάβωσιν, ἢ νὰ ὑποχωρήσωσιν ἐν μέρει εἰς ἄλλους προγενεστέρους καὶ ἐμπειροτέρους αὐτῶν; Πρὸς τί ἡ παραγνώρισις καὶ ὑποσκέλισις πρωταθλητῶν τῆς αἰσίας τοῦ πολιτεύματος μεταβολῆς; ἡ προδοσία τῆς φιλίας; ἡ ἀθέτησις τῆς ἐνώπιον τοῦ ἔθνους γενομένης βεβαιώσεως περὶ τῆς εἰλικρινοῦς ἐνώσεως; Πρὸς τί ἡ τοσαύτη φιλαρχικὴ πλεονεξία; μόνον ἵνα κατεν-

τεινάμενοι κατὰ παντός τοῦ ἔθνους, διεγείραντες ἐμφυλίους ῥήξεις καὶ σπαραγμούς, καὶ δαπανήσαντες ἐφ' ἃ μὴ δεῖ τὸν δημόσιον ὄβολον, ὠχριάσαντες ἔπειτα ἐνώπιον τῆς παρακειμένης χαρῦβδος, καὶ παραιτήσαντες ἐπονειδίστως μετὰ τέσσαρας μῆνας τὸ τοῦ σκάφους πηδάλιον, γένωνται χάριμα μὲν τοῖς ἀντιπάλοις, ἐλεγγεῖν δὲ ἑαυτοῖς;

Τοῦ τοιοῦτου λυπηροῦ φαινομένου τὴν διὰ μακροτέρων ἐξήγησιν κρίναντες, ὡς ὠφέλιμον, καὶ ἀναγκαίαν, ἐπεχειρήσαμεν τὸν παρόντα ἔλεγχον τῶν πράξεων τῶν παυσάντων ὑπουργῶν. Τὸ ἡμέτερον Σύγγραμμα προθέμενον σκοπὸν τοῦ ἔθνους τὴν ἠθικὴν καὶ διανοητικὴν βελτίωσιν, ἀναγκαιῶς πρέπει νὰ περιλάβῃ τοιαύτην πραγματείαν ἱκανὴν νὰ θεραπεύσῃ καὶ τὴν διψῶσαν τῶν ὁμογενῶν περιέργειαν, καὶ νὰ νοθεύσῃ πάντα ἄνδρα πολιτικόν, ἵνα φυλάττηται τῆς ἄγαν φιλαυτίας τὰς ἐμπνεύσεις, ὑποδείξαι ὅτι οὐδεὶς δίχα τιμωρίας κακὸς ἐστὶ, καὶ ὅτι παρακολουθεῖ πάντοτε τὰς κακὰς πράξεις τὸ ὄνειδος ὡς φυσικὴ συνέπεια αὐτῶν· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἀριστοτέλης συνεβούλευε τοὺς ἄρχοντας δεῖν θαυμάζεσθαι οὐχὶ διὰ τὰς ἀρχάς, ἀλλὰ διὰ τῶν ἀρχῶν, τουτέστι διὰ τὴν ἀρετὴν, ἵνα τῆς τύχης μεταπεσούσης, τῶν αὐτῶν ἀξιώνται ἐγκωμίων.

Ἡ φιλοσοφία ἐξομοιοῦσα τὸν ἄρχοντα τῇ εἰκόνι τοῦ Θεοῦ, τοῦ τὰ πάντα κοσμοῦντος, ἀπαιτεῖ παρ' αὐτοῦ τὴν δικαιοσύνην ἀκριβῆ, τουτέστι τὸ ἐφεκτικὸν εἶναι τοῦ κακοποιεῖν, καὶ ἀπονεμητικὸν τοῦ κατ' ἀξίαν ἐκάστω· Ἀείμνηστος ἀληθῶς ὁ Αὐτοκράτωρ Μάρκος, καὶ εὐτυχῆς, ὅτι εὐρῶν εἰς τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τὰς δύο ταύτας ἀρετὰς ἰδιοποιήθη αὐτάς· παρὰ τῆς μητρὸς λέγει, τὸ ἐφεκτικὸν οὐ μόνον τοῦ κοκοποιεῖν, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐπὶ ἐντοίας γίνεσθαι τοιαύτης· παρὰ δὲ τοῦ πατρὸς, τὸ ἀκουστικὸν τῶν ἐχόντων τι κοινωφελὲς εἰσφέρειν, καὶ τὸ ἀπαρτρέπτως τοῦ κατ' ἀξίαν ἀπονεμητικὸν ἐκάστω. Τοιοῦτος τῶν ὄντων ἡμῖν ὑπουργὸς πρέπει καὶ ἀναγκαῖοι μάλιστα· ἀλλὰ μήτηρ καὶ πατὴρ ἐγγύτερος εἶναι ἢ πλαστουροῦσα φύσις αὐτῶν, καὶ δε

τις ἐκ φύσεως δὲν ἐστοιχειώθη ἀρμοδίως, αὐτὰ διὰ τῆς ἀνατροφῆς δύναται νὰ διαπλασθῇ ὠφελίμως. καὶ ἀποδείξει ὁ υἱὸς αὐτοῦ Κόμοδος· ὅθεν πάνυ ὀρθῶς λέγει ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς ἠθικοῖς· καὶ γὰρ δίκαιοι καὶ σωφρονικοὶ καὶ ἀνδρεῖοι, καὶ τ' ἄλλα ἔχομεν εὐθύς ἐκ γενετῆς· ἡ παιδεία δύναται νὰ αὐξήσῃ, καὶ νὰ ἐνισχύσῃ οὐχὶ ὁμως καὶ νὰ δημιουργήσῃ ἀπούσας τὰς λαμπρὰς διαθέσεις· ὥσπερ ἐπίσης καὶ τῆς κακίας δύναται μὲν ἡ ἀνατροφή νὰ μετριάσῃ τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα, οὐχὶ δὲ νὰ ἐξαλείψῃ αὐτὴν ὀλοσχερῶς· ὅθεν καὶ ἐγένετο πάλαι ἡ παρατήρησις ὅτι φύσις πονηρὰ τὴν ἐκ τῆς ἐξουσίας προσλαβοῦσα ἄδειαν, οὐδένα ποιεῖται ὄρον· καθότι ἡ ἄδεια ἐντίκει τὴν ἀνισχυντίαν, καθ' ἃ λέγει ὁ Πλάτων·

Εἶναι ἀληθές ὅτι ἡ ἐξουσία εἶναι ζηλωτὴ διὰ τὰ πλεονεκτήματα αὐτῆς· ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου αὐτὴ ἔχει ὁμολογουμένως καὶ τὰ ὀχληρά· ὅθεν ὁ αὐτὸς αὐτοκράτωρ πολὺ σοφῶς ἔλεγεν, οἱ ἀποβλέποντες εἰς Ἀλέξανδρον, Γάϊον καὶ Πομπήϊον, ἅς ἀτενίσωσι καὶ εἰς Διογένη καὶ Ἡράκλειτον καὶ Σωκράτη· οὗτοι ἐγνώρισαν τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν, διδάσκαλοι τῆς ἀνθρωπότητος γινόμενοι· παρ' ἐκείνοις δὲ, πόσων, λέγει, πρόνοια, καὶ δουλεία πόσων; ὀφείλοντος τοῦ ἄρχοντος εἰς εὐεργεσίαν καὶ μὴ εἰς ὕβριν κατατίθεσθαι τὴν ἀρχήν. Ἀλλὰ παρ' ἡμῖν τοσαύτη ἐστὶν ἡ ζηλοτυπία περὶ τὰς πρώτας ἀρχάς, ὥστε ἐπὶ δεκαετίαν παρατηροῦμεν σχεδὸν ἀδιάλειπτον ἔλλειψιν, ἢ πλημμυρίαν τινα καταστᾶσαν ἐπιβλαβεστάτην, φρονοῦμεν, εἰς τὸ ἔθνος· αὕτη δὲ ἐστὶν ὅτι οὔτε πάντοτε πλήρης ἦτον ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπουργῶν, οὔτε πάντοτε οἱ ἐκλεκτότεροι τοῦ ἔθνους προσελήφθησαν ὡς τοιοῦτο καὶ αὐτὸς ὁ Μαυροκορδάτος εἰς τὰ αὐτὰ κέντρα λακτιζῶν μετὰ τεσσάρων ἄλλων συμπλωτῆρων ἐκυβέρνα τὸ σκάφος, ἀποστέρηθαι καὶ αὐτὸς τῆς συνδρομῆς, τὴν ὁποίαν δύο ἄλλοι, τετράγωνοι, κατὰ Σιμωνίδην, ἄνδρες ἠδύναντο νὰ χορηγήσωσιν, ὀρθωτέραν εἰσφέροντες γνώμην, καὶ χάριν ἐκείνου μὴ ἀποδεχόμενοι νὰ θυσιάσωσιν ἑαυτοῦς· ὥστε βεβαίως τὸ ἀποτέλεσμα τῆς τοιαύτης πληρότητος ἔμελλεν εἶσθαι πάντῃ διάφορον.

Ὁ Νόμος ἀλογίστως δὲν διένειμεν εἰς ἑπτὰ τμήματα τὴν ὑπηρεσίαν. 1, θηρεύει ἀσφαλίαν μείζονα πεποηθῶς ἑπτὰ ἀνδράσι, καὶ ὑπολαμβάνει ὅτι τοσούτων ὄντων, καὶ φρόνησις καὶ δικαιοσύνη πλειότερα παρεδρεύσειεν εἰς τὰς πράξεις αὐτῶν. 2, θέλει ταχύτεραν καὶ ἀκριβεστέραν τὴν ὑπηρεσίαν εἰς τὰ καθ' ἕκαστα ἔπειτα ἑπτὰ ἀνδρῶν τὰ συμφέροντα οὐδέποτε δύνανται νὰ συνάδωσιν, ἂν μὴ ἡ δικαιοσύνη ποδηγετῇ τὰς πράξεις αὐτῶν καὶ ἡ διαφωνία, εἰσχωροῦσα μεταξὺ, γεννήσεται κώλυμα τῆς παρανομίας, φυλάκων αὐτῶν τῆς ἀλλήλων ἀρετῆς γινομένων οὕτω διὰ τὸ ἀντιπίπτον τοῦ συμφέροντος· ὅθεν δύο αἰτίας θεωροῦντες ὡς τὰς ἀμέσους παραγωγούς τῆς πτώσεως, οὐχ ἀμαρτήσωμεν ἂ. τὸ δεσποτικὸν καὶ φιλαρχον μέχρι πλεονεξίας τοῦ Μαυροκορδάτου, καὶ β'. τὴν περιορισμένην καὶ συνάμα ἀτυχή ἐκλογὴν τῶν συντρόφων. Τὸ δεσποτικὸν τοῦ χαρακτήρος τοῦ ἀνδρὸς ἔφερεν αὐτὸν εἰς τὴν παρεκτροπὴν τοῦ σκοποῦ τῆς ὑπηρεσίας καὶ τῆς κοινωνίας συγχρόνως. Σκοπὸς μὲν τῆς πολιτείας ἐστὶν ἡ διατήρησις καὶ αὐξήσις τῆς εὐπραγίας τῶν πολιτῶν διὰ τῆς στερεώσεως τῶν θεσμῶν ἐν τοῖς ἤθεσι τῶν πολιτῶν· αὐτὸς δὲ ἐποίησατο σκοπὸν τῆς ἰδίας ἐνεργείας τὴν διατήρησιν ἑαυτοῦ· ἐκ τούτου ἡ μεγάλη πάλη πρὸς ἀποκλεισμὸν τῶν ἀντιπάλων ἀπὸ τῆς βουλευτικῆς ἀξίας, τῆς ὁποίας ἡ ἔκθεσις ἐγένετο οὕτω λυπηρά.

Ἡ ἀτυχὴς δὲ ἐκλογὴ συνετέλεσε καὶ αὕτη εἰς τὸν συνωθισμὸν· καθότι δὲν περιελάμβανεν ἐν ἑαυτῇ ἀνδρας, ἴδιον ὁδοῦς ὀρίζοντα ἔχοντας, ἀλλὰ συμπνιγομένους οὕτω καὶ συγχωνευομένους εἰς τὸν κρατῆρα τῆς Μαυροκορδατικῆς φιλαρχίας, μίαν ὑπόστασιν ἀποτελοῦντας, ὅπαδους ἀπλῶς ἄλλοτρίου ἡγεμονικοῦ, ὥστε ἐπιλαθόμενοι παντάπασι τῶν δικαιωμάτων καὶ καθηκόντων τοῦ πολίτου, διήγον ἐν μοίρα μαθητοῦ, πεζοὶ αὐτοὶ παρὰ Αὔδιαν ἄρμα ἰχνεύοντες, καὶ τὸν ὑπουργικὸν μισθὸν ἀντάλλαγμα τῆς ἰδίας πειθαρχικῆς κομιζόμενοι· ἐὰν δὲ νομίση τις ὅτι ὁ Κ. Τρικούπης ἀποτελεῖ ἐξαίρεσιν, ἀπατάται· οὔτε αἱ γνώσεις τοῦ ἀνδρὸς εἰσὶν ἀμφιλαφεῖς, ὥστε ἡ δραστηριότης ἐνεργὸς, οὔτε ἡ ἐμπειρία

ἔσθαία, πότε καὶ ποῦ μὲν χρεία ἐντάσεως, ποῦ δὲ ἀνέσεως· οὔτε ἡ προαίρεσις δικαία· καὶ ἔπειτα ὡς ἐκ τοῦ συγγενικοῦ δεσμοῦ ἀποτελεῖται ἐνταῦθα ἀπόλυτος τῶν συμφερόντων ταυτότης καὶ μία ἀληθῶς ὑπόστασις δύο ἀτόμων.

Ὁ πρωθυπουργὸς κυρίως ὑπερεχέτω τῶν ἄλλων τῇ μεμεριμνημένη τῶν ὄλων ἐπιστασία, κατὰ δὲ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν προαίρεσιν τὴν πρὸς τοὺς ἀρχομένους ἀπαιτεῖται καὶ οἱ ἐπίλοιποι, ὡς καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες, εἰ δυνατόν, νὰ μὴ ἐλαττωῦνται τοῦ παρὰ τῆς χρείας ὀρθῶς ἀπαιτουμένου μέτρου, πᾶσαν καὶ πάντων διαφορὰν πρὸς ἓνα τὸν τοῦ καλοῦ συνυφαίνοντες λόγον. Ὁ δὲ Μαυροκορδάτος ὁποῖους τινὰς συντρόφους ἢ κατὰ τὴν παιδείαν ἢ κατὰ τὴν προαίρεσιν ἐξελέξατο; ἀλλὰ δὲν ἀγαπῶμεν ἡμεῖς ἐνταῦθα νὰ ἐκφρασίσωμεν ἄτομα· καθ' ὅσον ὅμως τὸ τῆς ἀληθείας συμφέρον ἀπαιτεῖ, δυνάμεθα εἰπεῖν ὅτι ὁ μὲν αὐτῶν ἐκ Ἰραφῆως πρῶην εἰσαγγελικοῦ, καὶ οὐ πᾶν πρὸ πολλοῦ, νεοπαγῆς, ἢ μᾶλλον ἀπαγῆς καὶ ἀσχημάτιστος ἔτι, γνώσεων τινῶν μετρίων κάτοχος, καὶ οὐδὲν πρὸς γνώμονα ἢ στάθμην τῆς ἐπιστήμης ἀπειθυῶντων, ἤλλατο ἐπὶ τὴν ὑπουργικὴν ἔδραν· ὁ δὲ καὶ ἐν νεότητι ἀμαθῆς, καὶ ἐν γῆρα ἀκόλαστος, ἐκ τριβῆς ἀμυδρὰν πείραν πραγμάτων, ἢ μᾶλλον ῥαδιουργίας ἔχων, τοῦ καιροῦ ἀπαιτοῦντος πρὸς ὠρισμένους ἤδη καὶ τεταγμένους κανόνας τῆς πολιτείας ἐπιστημονικῶς ῥυθμίσει τὸ πολίτευμα, ἀτλαντικὸν ἄχθος τὴν πολυάσχολον Γραμματεῖαν τῶν Ἐσωτερικῶν ἐπὶ τῶν ὤμων ἀνήρατο· ὥστε τριῶν οὕτω ψήφων συγχωνευομένων εἰς τὴν αὐτοῦ, περιττὸν ἐστὶν ἐξετάσαι ἐνταῦθα τὴν βαρύτητα ἢ τὴν ἀξίαν τῆς πέμπτης.

Ἀποκαλῶν δὲ πλεονεκτικὴν τὴν φιλαρχίαν τοῦ Μαυροκορδάτου, δὲν φρονῶ, ὅτι δύναται τις ἐξελέγξει με ἀδικοῦντα τὸν ἀνδρα. Καὶ ὁ νόμος ἰσότητα καθιδρύει τῶν ὑπουργῶν, καὶ ἡ ὑπηρεσία ἀναλογίαν ζητεῖ τῶν δυνάμεων, καὶ ἡ δικαιοσύνη τὴν προτίμησιν τῶν ἰκανοτέρων παραγγέλλει, καὶ ἡ φιλία ἐπίσης τὴν ἰσότητα ἀσπάζεται· τὸ Βασιλικὸν ἀξίωμα μόνον ἀπαιτεῖ φύσει τὸ ἀδιαίρετον καὶ ὑπέροχον, ὥστε εἶπε καὶ ὁ Ἀλέξανδρος πρὸς τὸν

Δαρειόν τὸ μνημονεύμενον ἐκεῖνο, οὔτε ἡ γῆ δὴ δὴ ἡλίου ὑποφέρει, οὔτε ἡ Ἀσία δὴ Βασιλεῖς· οἱ δὲ ὑπουργοί, ὑπηρεταὶ ὄντες τῶν Νόμων, τότε μάλιστα συντηροῦνται ἔξω διὰ τῆς ἀμοιβαίας ἀντερείσεως, ὅταν ἕκαστος αὐτῶν ἴσης δυνάμειος ἢ πρὸς τοὺς ἄλλους, ὁ δὲ ἀριθμὸς πλήρης.

Ζητήσας ὁ Μαυροκορδάτος καὶ προσλαβὼν συνεργάτας τοιούτους, ὡς πρὸς τοὺς ὁποίους ἡ διανοητικὴ ὑπεροχὴ ὑπῆρχεν ἀναντιρρήτως, ἐπίστευσεν ὅτι ἡ ὑπουργικὴ αὐτῆ μοναυλία ἐν καιρῷ, χορεῖαν ἀπαιτοῦντι, θέλει φέρει αὐτῷ κέρδος· ἀλλ' ἀφ' ἑνὸς ἡ νωθρότης εἰς τὴν ὑπηρεσίαν καὶ ἀπειρία ἐβλάψεν τὰ δημόσια πράγματα· ἀφ' ἑτέρου τὸ ἠθικὸν ἀποτέλεσμα πρὸς βλάβην αὐτοῦ ὑπῆρξε μέγιστον· καθότι ἐκ τούτου διηγέρθησαν ἀπειροὶ σκέψεις παρὰ πᾶσι περὶ τῆς εἰλικρινείας αὐτοῦ, βλέπουσιν ὅτι αὐτὸς διώκει ἐν παντί οὐ τὸ καλόν, ἀλλὰ τὸ ἐπικερδές· καὶ πιστὸς ὁπαδὸς τῆς τοῦ Εὐρουπίδου ῥήσεως, εὐλυτα ἔχων τὰ στέργηθρα τῶν φρονῶν, ὡστ' ἀπὸ τ' ὄσασθαι καὶ ξυντεῖναι πάλιν, φιλεῖ ὡς μισήσων, κατὰ τὸ τοῦ Βιάντος παράγγελμα, (τοσοῦτον κατακρινόμενον ὑπὸ τοῦ Κικέρωνος, καὶ οὔτε ὡς αὐτοῦ πιστευόμενον) καὶ μισεῖ ὡς φιλήσων, ὅπως ἕκαστος τὸ συμφέρον μεταπίπτει, μεταρρέουσης καὶ τῆς φιλίας δίκην Εὐρίπου, καὶ κυματιζομένης ἐπὶ θάτερα κατὰ τὸ ὑπερισχύνον νέον ἐλατήριον, πρᾶγμα συμβαῖνον μόνον εἰς τοὺς φαύλους τῶν ἀνθρώπων· τῶν μὲν γὰρ τοιούτων ἡ φιλία γίνεται δι' ἠδονὴν, ἢ τὸ χρήσιμον, τῶν δὲ ἀγαθῶν, δι' ἑαυτούς· ὡστε ἡ ἐκ τῆς συγκρίσεως πρὸς τὸν Κ. Μεταξᾶν διεγερθεῖσα γνώμη προσῆψε πολὺ τὸ κίβδηλον καὶ νόθον εἰς τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ, τάττουσα αὐτὸν κατάγει τοῦτο μεταξὺ τῶν φαύλων, τῆς φιλίας τῶν ὁποίων μόνον δεσμὸς γίνεται ἡ ἰδιοτέλεια· διότι ὠφείλει, ἥτοι νὰ μὴ ἀποδεχθῆ ἀπλῶς τὴν προσενεχθεῖσαν φιλίαν, ἢ ἀποδεχόμενος ἄπαξ, νὰ διατηρήσῃ ἱεράν καὶ ἀπαραβίαστον· καθότι κατὰ τὴν Κικέρωνος ῥῆσιν, φιλία οὐχ ὑφίσταται, ἐνθα ὁ μὲν τῆς ἀληθείας οὐ προσίεται τὴν ἀκρόασιν, ὁ δὲ οὐχ ὁμολογεῖ τὴν ὑπαρξίν· ὅθεν ὀρθῶς πάνυ ἀποφαίνεται καὶ ὁ Πλούταρχος ὅτι

φίλου ἔργον ἐς ἴσιν συνεργεῖν καὶ μὴ συμπανουργεῖν, συμβουλεύειν, καὶ μὴ συνεπιβουλεύειν· ἐνταῦθα δὲ ἡ τέχνη ἐν τούτῳ ἐπεδείχθη ὅπως ἀποβουκόλησας τοὺς ἄλλους, σφετερισθῆ τὴν ἀρχὴν· καὶ ἐθεώρησε τὸ στρατήγημα ὡς πολιτικῆς εὐφυΐας ἀριστοῦργημα· ἀλλ' ἐν τῇ πολιτικῇ πρὸς τὸ τελευταῖον ἐκβᾶν ἕκαστον τῶν προὑπαρξάντων, ὡς τὰ πολλὰ, κατὰ τὸν Δημοσθένη κρίνεται· ὥστε ἀντὶ τοῦ ἀπατήσαι, ἔλαθον ἑαυτοὺς ἐξαπατηθέντες· καὶ τοῦ παντὸς πλεονεκτικῶς ἐπιθυμήσαντες, ἀπεστερήθησαν καὶ τοῦ μέρους, ὅμοια παθόντες τοῖς ἐπὶ μεγάλοις τόκοις δανειζομένοις, οἵτινες μικρὸν εὐπορήσαντες, ὕστερον καὶ τῶν ἀρχαίων ἀπέστησαν. Τῆς ἀντιγόνης τὸ ἀπόφθεγμα πρὸς τὸν Κρέοντα, τοσοῦτον ὑμνούμενον, ἔπρεπεν ὁ Μαυροκορδάτος νὰ φέρῃ διὰ στόματος.

Ὁ γὰρ συνέχθειν, ἀλλὰ συμφιλεῖν ἔφην. Ὅσον καὶ ἂν ἐπέταττεν ὁ νέος τῆς Ἀγγλίας Κρέων τὴν διαίρεσιν καὶ ἀπόσχισιν, αὐτὸς ἔπρεπεν ἀντιλέγων νὰ παρενεῖρη ὁμογενῆς ἔφην ἀνδρῶν συναγωνιστῶν· συμφιλεῖν, ἀλλ' οὐ συνέχθειν ὀφείλω τε καὶ ἐγεννήθην. Καίριος τοῦ παῦσαι τοὺς Ἕλληνας στασιαστικῶς καὶ ἀπίστως πρὸς ἑαυτοὺς ἔχοντας, ὅπερ καὶ ἐπὶ τῶν πάλαι κατηγορεῖτο, ἵνα μὴ φανῆ, ὅτι αἱ παροῦσαι εὐπραγίαι παρὰ τὴν ἀξίαν γενόμεναι, νέα ἀφορμὴ τοῦ κακῶς φρονεῖν ἡμῖν τοῖς αὐτοῖς ἀνοήτοις γίνεται.

Ἦ φίλος ἦσο, Μαυροκορδάτε, καὶ τὸ τῆς παροιμίας, ὁ φίλος ἄλλος αὐτός, ὥστε προτιμηθεὶς σὺ, ὦφειλες νὰ τιμῆσης προθύμως καὶ τοὺς ὑπερέχοντας τῶν φίλων· ἢ ἐχθρός· καὶ εἰδείχθης κακόνους, ὑποκρύψας τὸ πρᾶγμα, ἐν κοινωνίᾳ παντὸς μᾶλλον τοῦ συνδέσοντος αὐτὴν καὶ συναρμόσοντος χρεῖαν ἐχούση. Μόνος ὁ σπουδαῖος ἀνὴρ, καθ' ἃ μαρτυρεῖ καὶ ὁ Ἀριστοτέλης, πράττει πολλά ἐνεκα τῶν φίλων καὶ τῆς πατρίδος, κἂν δέη ὑπεραποθνήσκειν· αὐτὸς τούτου χάριν προήσεται καὶ χρήματα καὶ τιμὰς καὶ ὅλως τὰ περιμάχλητα ἀγαθὰ, ἑαυτῷ μόνον τὸ καλὸν περιποιούμενος.

Ὁ δούς δείγματα πιστῆς καὶ ἀδισσεύστου, ἢ μᾶλλον σφρηλάτου, κατὰ Πλούταρχον, φιλίας, λέγει ὁ Κικέρων, κατάγειται ἐκ

γένους ἀνθρώπων σπανιωτάτου, καὶ σχεδὸν θείου· ἴδε δὲ πῶς ἐπαινεῖται καὶ παρ' Ὀμήρῳ ὁ Ἔκτωρ·

Οὐδ' ἔωκε ἀνδρὸς γε θνητοῦ παῖς ἔμμεναι,
ἀλλὰ θεοῖο·

Σὺ λοιπὸν ὁ καταγόμενος ἐκ γένους ἀνθρώπων, οἵτινες πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως Ὀλυμπίων τάξιν, ὡς ἐντιμότερων, πρὸς γηγενεῖς τοὺς ἄλλους ἡμᾶς κατέχειν καυχωμένων, εἰς τίνα τάξιν νῦν τυγχάνεις ἀπερριμμένος, μόνης τῆς κατ' ἀρετὴν φιλίας οὐσης τῶν βελτίστων; οἱ ἐπιεικεῖς, κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην, διακρίνονται ὁμονοῦντες πρὸς ἄλληλους· τὰ γὰρ αὐτῶν βουλεύματα μένει καὶ οὐ μεταρρέει ὡσπερ Εὐριπὸς· τοὺς δὲ φαύλους οὐχ οἴοντες ὁμονοεῖν πλὴν ἐπὶ μικρὸν, καθάπερ οὔτε φίλους εἶναι, πλεονεξίας ἐφιεμένους ἐν τοῖς ὠφελίμοις· Ἴδε λοιπὸν ὅτι οὐδ' εἰ τὸν Ταντάλου λίθον εἶχες ἐπηρτημένον, τὸ δὴ λεγόμενον, δὲν ἔπρεπε νὰ ἐνδώσης εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ ἀποσχισθῆναι τῆς φιλίας· ἀλλὰ τὰ πάντα ἐτοίμως νὰ ὑπομένης, τὸ δρᾶν κακῶς πρὸ τοῦ παθεῖν εὐλαβοῦμενος· καὶ κακουργίαν πρὸς φίλους ἐστὶν ἡ παραγκώνισις αὐτῶν.

Παρεξετάνθημεν εἰς τιαύτας συνεπιμαρτυρήσεις, τοῦτ' αὐτὸ ἐκ τῶν Διὸς Δέλτων τοὺς μάρτυρας ἐπαγόμενοι, ἐκ τῶν συγγραμμάτων τῶν προγόνων ἡμῶν, θέλοντες ἀφαιρέσαι πᾶν ἐπιχειρήμα ἀντιρρόψεως ἢ ἀπολογίας παρὰ τῶν ἀντιδόξων· ἡ δὲ διανοητικὴ πρὸς αὐτὸν δουλεία τῶν συνεταίρων αὐτοῦ καταφαίνεται ἐκ τῶν πράξεων αὐτῶν· καὶ ἐκ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ τυχεῖν τούτου συνάγεται ἡ πλεονεκτικὴ φιλαρχία τοῦ ἀρχηγοῦ· τοῖς γὰρ ἀνίσιοις τὰ ἴσα ἀνίστα γίνονται· ἂν, λέγει ὁ Ἀριστοτέλης· καὶ ἀνίσιοι ἄνδρες εἰς ἴσον ἀξίωμα μετακαλούμενοι, οὐδέποτε καλῶς καὶ εὐμαρῶς, βραστάσουσι τὸ φορτίον· ἡ δὲ ἰσότης ἐντεῦθεν πρὸς τε τῆς γνώμης τὸ αὐτὸ παρῆκτον καὶ τὸ ἀνεπίδειξ τῆς ἐξωθεν διδασκαλίας περὶ τῶν πρακτέων, ἀπαιτεῖται ὡς συστατικὸν στοιχεῖον πρὸς συντήρησιν τοῦ ὅλου· ἀλλὰ φαίνεται ἔχεται ἀληθείας ἡ τοῦ Πλάτωνος γνώμη, ὅτι τυφλοῦται τὸ φιλοῦν περὶ τὸ φιλούμενον, ὡς καὶ τὰ δίκαια καὶ τὰ ἀγαθὰ καὶ καλὰ κακῶς κρίνει· ἐκεῖνο δὲ

μέγιστον κρίνω ἀμάρτημα τοῦ Μυυροκορδάτου, ὅτι ἐν καιρῷ καθ' ὃν τὰ παλαιὰ πάθη ἦσαν κατευνασμένα, τὸ νέον εἰσήγαγε τῆς διχοστασίας σπέρμα, τὰ ἐναντία πράξας τῶν ὅσα ὁ Πλάτων ἀξιοῖ· οὔτε γὰρ ἑαυτὸν οὔτε τὰ ἑαυτοῦ χοῖν τὸν γε μέγαν ἐσόμενον ἄνδρα στέργειν, ἀλλὰ τὰ δίκαια, ἐάν τε παρ' αὐτῷ, ἐάν τε παρ' ἄλλῳ τυγχάνει πραττόμενα· διὸ τὸν ἑαυτοῦ βελτίω πάντοτε δεῖ μεγαδιώγειν, μηδεμίαν αἰσχύνην ἐπὶ τῷ τοιοῦτῳ ἐπὶ πρόσθεν ποιούμενον·

Ἄλλ' ἤδη μεταβῶμεν καὶ εἰς τὰ καθ' ἕκαστα τῶν πεπραγμένων· ἅμα λαβόντων τὰς ἡνίας εἰς χεῖρας, ἀμείψως τάγματα τίθενται εἰς κίνησιν· Ἡ Πελοπόννησος καταπλυμμηρεῖται ὑπὸ στρατιωτῶν· καὶ παραδηλοῦται ἐκ πρώτης ἀφετηρίας, ὅτι οὔτε αὐτοὶ ἴσῃν συμπάθειαν τρέφουσι πρὸς πᾶν τὸ ἀρχόμενον, οὔτε ἴσῃν πεποίθησιν ἀπεκδέχονται πρὸς ἑαυτοὺς παρὰ πάντων· καὶ παραγυμνούντες ὅτι δυναστευτικῶς ἄρξουσι τοῦ ἔθνους, κατείνονται σοβαρῶς παντός τοῦ ὑπερέχοντος, ἐλεγχόμενοι ἀφραεῖς εἰς τὸ συναρμόσαι ἑαυτοὺς τοῖς ἀρχομένοις, ἢ πρὸς ἑαυτοὺς ἀρμόσαι τὸν ἀρχόμενον, ἵνα ἔχωσιν βάσιν ἀσφαλῆ.

Ἐκ τούτου μετακαλοῦνται στρατηγοὶ εἰς τὴν καθέδραν· Γρίβας ἀποκηρύττεται ἀντάρτης, οὗτος ὁ τῆς πατρίδος πρωτοστάτης καὶ τῆς ἐλευθερίας ὑπέρμαχος ὀπλιτοπάλας· πλοῖα ξενικὰ εἰρηνικῶς πως περιφρουροῦσι τὴν Χαλκίδα· ἀπόστολοι μνηστήρες διεγείρονται, τὴν δημόσιον ἐξουσίαν εἰς ὑποταγὴν ἔχοντες, καὶ θέσεις ἢ ἐπιστάσις καὶ ἀρχὰς, βαθμοὺς καὶ ἀριστεῖα κατὰ τὸ δοκοῦν καὶ συμφέρον ἐκάστῳ ἀπονέμοντες, ἵνα δημοκοπήσωσι τὰς τῶν πολιτῶν ψήφους· καὶ τὸ παράδοξον ὅτι μεταξὺ τῶν τοιούτων ἐνάρηθος φαίνεται καὶ ἀνὴρ νομομαθῆς ὁ Α. Πετρίδης, ὅστις εἰρήνης καὶ ἀγάπης ἔπρεπε νὰ γενῆ κήρυξ καὶ ἀπόστολος. Ὁ νόμος ἀξιοῖ τὴν ἐκλογὴν ἀποτελεσμα προαιρετικῆς καὶ ἐν ἐπιγνώσει ψηφιστορίας· τὸ ὑπουργεῖον ἀπ' ἐναντίας ἀπαιτεῖ αὐτὴν ὡς πρᾶξιν ὑπακοῆς εἰς τὰ ἴδια προστάγματα· Ἄρχοντες ἐκπέπονται κατ' ἐπαρχίας, οὐχ οἱ κοσμήσοντες καὶ διατηρήσοντες

τὴν εὐταξίαν, ἀλλ' ὄργανα ἰδιοτελῶν σκοπῶν, ὥστε διαφθεῖραι τὰ πάντα, καὶ ἐμπλῆσαι παρανομιῶν τὰς ἐπαρχίας· ἐντεῦθεν καὶ ῥήξεις καὶ φόνου καὶ σπαραγμοὶ διάφοροι, καὶ ὑπεξαίρεσις ψήφων, καὶ ἀπάτη τῶν ἀπλουστέρων· καὶ ἰδοὺ αὐθις κατὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα ὅ,τι ὁ Δημοσθένης ἔλεγε περὶ τῆς καταστάσεως τῶν Ἀθηναίων· ἐκπέπρᾶται πᾶν καλόν, καὶ ἀντεισῆχται ἅντι τούτων, ἀφ' ὧν ἀπόλωλε καὶ νεόσηκεν ἡ Ἑλλάς. Ταῦτα ἴδ' ἐστὶ τίς; ζῆλος, εἴ τις εἴληφέ τι· γέλως, ἂν ὁμολογῇ· συγγνώμη τοῖς ἐλεγχομένοις· μῖσος, ἂν τις ἐπιτιμᾷ· τ' ἄλλα πάντα, ὅσα ἐκ τοῦ δωροδοκεῖν ἤρτηται· — ἀλλὰ Ζελεΐτης τις Ἄρθμιος, διαφθεῖρων τὴν Ἑλλάδα, ἤθελεν εἶσθαι τοιούτων πράξεων δεκτικός, ξένος αὐτός, καὶ πάσης συμπαθείας πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν ἀλλότριος πεφυκός· οὐχὶ δὲ ὁμογενὴς ἀνὴρ, καὶ ταῦτα ἐν τοῖς μάλιστα ἐξεταζόμενος καὶ προεδρία τετιμημένος· ἐπελάθετο ὀλοσχερῶς τὸ ὑπουργεῖον, ὅτι καὶ ὁ ἄρχων ἔχει τὸν ἄρξοντα αὐτοῦ, καὶ οὗτος ἐστὶν ὁ νόμος, ὁ πάντων Βασιλεὺς θνητῶν τε καὶ ἀθανάτων κατὰ Πίνδαρον, ἔμψυχος ὦν λόγος, κατὰ Πλούταρχον, συνοικῶν αἰεὶ ἐν αὐτῷ καὶ παραφυλάττων καὶ μηδέποτε τὴν ψυχὴν ἐρημον ἔων ἡγεμονίας· ἰδοὺ τὰ ὄρια τῆς ἰδίας ἐνεργείας. Οὗτος ἐστὶν ὁ φραγμός, τὸν ὅποιον οὐδέποτε ἄρχων ὑπερπηδήσει· ὅ,τι μὴ ἐν τῷ νόμῳ, οὔτε ἐν τῇ διανοίᾳ, ἤκιστα δὲ ἐν ταῖς ὀρμαῖς· τοῦτ' ἔγωγε Δελφικὸν αὐτοῦ ἐπίγραμμα· διὸ καὶ ὁ Πλάτων ἠξίου τὸν εὐπειθέστατον τοῖς νόμοις τὴν πρωτίστην κατέχειν τῶν ἀρχῶν·

Ἀλλ' ἐλπίς τις ὑπέσαινεν ἐπιτυχίας, καὶ μετ' αὐτὴν

λήθη δὲ πότμῳ σὺν εὐδαίμονι γένοιτ' ἂν

τῶν παρὰ δίκην πεπραγμένων· ἄλλως δὲ ὁ πολὺς ὄχλος ὀφείλει νὰ θεωρῇ δίκαιον καὶ νόμιμον πᾶν ὅ,τι ἡ ἀρχὴ πράττει. Κἀκιστον τοῦτο ἀξίωμα, καὶ τυραννικόν· Σόφισμα τοῦ Ἀναξάρχου πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, παραμνησαμένου αὐτὸν τῆς λύπης διὰ τὸν ἐν ὀργῇ φόνον τοῦ Κλείτου, καὶ εἰπόντος ὅτι διὰ τοῦτο ἡ θέμις ἐστὶ παρῆδρος τοῦ Διὸς καὶ τῶν Βασιλέων, ἵνα πᾶν τὸ ὑπ' αὐτῶν πραττόμενον ἀναδειξείη θεμιτὸν καὶ νόμιμον· ἀλλὰ πόσον πικρῶς ἐξελέγχει

τὸ σαθρὸν τοῦ σοφίσματος ὁ Πλούταρχος, καὶ καθάπτεται αὐτοῦ· ἡ Θέμις οὐκ ἐστὶ, λέγει παρῆδρος τοῦ Διὸς, ἀλλὰ τὸ ἐναντίον ὁ Ζεὺς αὐτὸς ἐστὶ Δίκη καὶ Θέμις καὶ νόμος ὁ πρεσβύτατος καὶ τελειότατος· καὶ ὀρθῶς οἱ παλαιοὶ γράφουσι καὶ διδάσκουσι περὶ τοῦ Διὸς. ὡς ἄνευ δικαιοσύνης οὔτε αὐτοῦ δυναμένου καλῶς ἄρχειν. Ἐὰν τοιοῦτος διαλογισμὸς διήλθε τὰς φρένας τοῦ Μαυροκορδάτου, συνάγεται ἀλάνθαστον συμπέρασμα, ὅτι ὑπελάμβανε νηπιάζουσαν εἶη τὴν Ἑλληνικὴν κοινωνίαν καὶ ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ νομίμου καὶ δικαίου, ποίμνιον μόνον προβάτων καὶ ἀγέλην προωρισμένην, ἵνα χορηγῇ κατ' ἀρχὰς τὸ ἔριον καὶ τὸ γάλα, καὶ ἔπειτα τὴν σάρκα· διὸ καὶ περὶ αὐτοῦ ἔλεγε προσφυῶς ὁ . . . ὅτι οὔτε ἀπεμάθομέν τι τῆς προτέρας κακοθείας, οὔτε προσεμάθομέν τι τῶν καλῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ· ἀλλὰ τοιοῦτος ἂν ἦτο ὁ καρπὸς ἐνεκετοῦς ἀγῶνος καὶ δεκαπενταετοῦς εἰρήνης, ὁ ὀλεθρὸς ἤθελεν εἶναι πραγματικὸς τῆς Ἑλλάδος.

Τίνα λοιπὸν ἀπολογίαν δύνανται ν' ἀντιπαράθεσωσιν οἱ τυφλοὶ τοῦ ἀνδρὸς ὀπαδοὶ, ὅτι δῆθεν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους ἐγένετο ἡ πικρὰ αὐτῆ ἐπέμβασις εἰς τὰς ἐκλογάς; ἀλλὰ ὁ νόμος, ὡς ὁ θεὸς αὐτός, ἄφησε τὸ ἔθνος κατὰγε τοῦτο, ἐν χειρὶ διαβουλίῳ αὐτοῦ, καὶ ἡ παρ' αὐτοῦ θαυματουργησις τοῦ Συντάγματος δεικνύει ὅτι καὶ φρονήσεως μέτοχον ἐστίν, καὶ τὰς ἐκλογάς κατ' ἀξίαν βραβεῦσαι γινώσκει, καὶ ἐβράβευσε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄρκει ὁ νόμος νὰ μὴ παρεμβάλη προσκόμματα. Ἐπειτα τὰ ἄτοπα εἰς τὰς ἐκλογάς προλαμβάνονται διὰ τοῦ ἐλευθέρου συναγωνισμοῦ εὐκολώτερον καὶ ἀλυπότερον ἐὰν ἐπεθύμει τὸ ὑπουργεῖον ν' ἀποκλείσῃ τοὺς Κ. Κ. Παλαμίδην Ζωγράφον, Πετρόπουκαν, Κορφιωτάκην, καὶ τοὺς ὁμοφρονᾶς, ἤρκει μιᾶς προκηρύξεως πρὸς τοὺς ἀρχομένους. Ἄνδρες συμπολιταί! ἀποτρέπομεν ὑμᾶς τοῦ ἐκλέξαι αὐτοὺς Βουλευτάς, ὡς ἄνδρας πολὺ τὸ ταραχῶδες ἔχοντας· αὐτοὶ καὶ ἐν τῷ παρελθόντι κακῶς ἐχρήσαντο τῇ ἐξουσίᾳ, παραίτιοι τοῦ δευτέρου ψηφίσματος γενόμενοι, καὶ τοσαύτην δυσκολίαν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ἐπενεγκόντες, καὶ μάλιστα τὴν δικαστικὴν, ὥστε ἤδη μῆνας ἀρ-

γοῦσι τὰ ἀνώτερα δικαστήρια· αὐτοὶ ἐκόλυσαν ὥστε δοθῆναι ὑμῖν ἐλευθερία ἀπόλυτος τοῦ ἐκλέγειν ἀπὸ πάσης ἐπαρχίας τὸν ἄξιον ἐμπιστοσύνης Βουλευτὴν· καὶ αὖθις λαβόμενοι ἐξουσίας παρέξουσι τῇ Κυβερνήσει περισπασμούς· καὶ πράγματα ὥστε θέλετε νὰ ἀσχολώμεθα ἀπερισπάζεται· περὶ τὴν εὐδαιμονίαν ὑμῶν, ἀρείτε ἀπομακρῦναι τοὺς τοιοῦτους ἀγκυλοχεῖλεις ἄνδρας, τιμωροῦντες οὕτως αὐτοὺς ἐπὶ τοῖς πεπραγομένοις· (α) ἤρκει, λέγομεν, συμβουλῆς τοιαύτης, καὶ ὁ λόγος ὡς ἐκ τῶν ἰσχυρότων καὶ κρατούντων ἰὼν, ἤθελεν ἔχει βεβαίως μέγα σθένος· ὄφειλε τὸ ὑπουργεῖον μέχρι συμβουλῆς μόνον προβῆναι, καὶ ἀγχοτάτω τῶν νόμων κατὰ τοὺς Πυθαγορείους συστῆλλαιν ἑαυτὸ· οὕτω φρονοῦμεν ἡμεῖς ὅτι κατὰ τὸ τοῦ Σόλωνος πράγγελμα, κατορθοῦται ἡ εὐδαιμονία τῶν πολιτῶν καὶ εὐπραγία, τοὺς μὲν πονηροὺς ἀποκλείοντες τοῦ ἀρχεῖν, τοῖς δὲ ἀγαθοῖς μόνοις τὰς θύρας ἐπὶ τὰ πράγματα ἀναπετανῶντες. Διὰ νόμου μόνον καὶ συμβουλῆς κατορθοῦται τοῦτο· διὰ νόμου μὲν, ἐπιτρέποντος πανταχόθεν τοῦ κράτους τὴν ἐκλογὴν ποιῆσθαι, κοινῆς οὔσης ἐκάστω τῆς πατρίδος ὅλης. Διὰ συμβουλῆς δὲ, παραγυμνουμένων τῶν κρυφίων παντὸς ἐφαμίλλου. Τοῦτο ἀπαιτεῖ καὶ ἡ δικαιοσύνη, καθότι ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ἐν τῷ κρυπτῷ δὲν πρέπει νὰ πολεμῇ τις τὸν ἀντίπαλον μονομερῶς, διαβάλλων αὐτὸν, καὶ λόγου ἀποστερῶν ἵνα προσαγάγῃ τὰς τοῦ ἐναντίου ἀποδείξεις. Διὰ τοῦτο ἡ δημοσιότης καθιδρύεται, καὶ ὁ νόμος ἐπέτρεψε νὰ ἐπικρίνη τις τὰ πεπολιτευμένα ἐκάστω· ὁ δὲ Λαὸς δικαστὴς καθήμενος, φερέτω κατὰ τὸν νόμον τὴν ψῆφον, ἀμφοῖν πρῶτον ἀκούσας. Οὗτος ἔστω ὁ κανὼν καὶ ἐν τῷ παρόντι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· τοῦτο καθίστα-

(α) Σ. Σ. Τὴν περὶ τοῦ Β. ψηφίσματος ἀνωτέρω γινώσκων τοῦ ἀξιοτίμου συντάκτου τοῦ παρόντος ἀρθροῦ δὲν συμμερίζομεθα καθ' ὅσον μᾶλλον εἰς τὰ προηγουμένα φυλλάδια μας ἀπεδείξαμεν δι' ἰσχυρῶν λόγων τὴν ἀνάγκην τοῦ Β. Ψηφίσματος, καὶ τὸ ὅποιον μάλιστα μὴ λύπην μας ἐπέποιεν ὅτι δὲν ἐνεργήθη καθ' ὁλοκληρίαν, ἐνῶ ὄφειλε τὸ παρελθὸν ὑπουργεῖον νὰ σκεπασθῆ τὴν ἀπόφασιν περὶ τῆς Συνελεύσεως.

ται ἡ αἰγίς τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς εὐημερίας τοῦ ἔθνους· συσταλ-
λομένης τε τῆς κακίας, καὶ ἐνθαρρυνομένης τῆς ἀρετῆς, τῷ μηδε-
νὸς μηδὲν ἀπαρακάλυπτον μένειν. Τοιαύτη ἐστὶ καὶ ἡ τοῦ Πλά-
τωνος ἀξίωσις λέγοντος· α φιλονεικίῳ δὲ ἡμῖν πᾶς πρὸς ἀρε-
• τὴν ἀφθόνως· ὁ μὲν γὰρ τοιοῦτος τὰς πόλεις αὔξει, ἀμιλλώμε-
• νος μὲν αὐτὸς, τοὺς ἄλλους δὲ οὐ κολουῶν διαβολαῖς· ὁ δὲ φθο-
• νερός τῇ τῶν ἄλλων διαβολῇ δεῖν οἰόμενος ὑπερέχειν, αὐτὸς
• τε ἤττον συντείνει πρὸς ἀρετὴν τὴν ἀληθῆ, τοὺς τε ἀναμιλλω-
• μένους εἰς ἀθυμίαν καθίστασι τῷ ἀδίκως ψέγεσθαι, καὶ διὰ
• τοῦτο ἀγύμναστον τὴν πόλιν ὅλην εἰς ἀμίλλαν ἀρετῆς ποιῶν,
• ἀσθενεστέρα αὐτὴν πρὸς εὐδοξίαν τὸ ἑαυτοῦ μέρος ἀπεργάζεται.

Ἀνεφέραμεν δὲ ἀνωτέρω τοὺς εἰρημένους ἄνδρας ἐν παραδείγμα-
ματι ἀπλῶς, χωρὶς νὰ ἐνοῶμεν, ὅτι τὰ εἰρημένα ἐπιβαρύνουσι
αὐτοὺς κατ' ἐξοχὴν· καθότι οὐκ εἰςιν ἡμῖν περὶ τῶν ἐν τῇ συνε-
λεύσει ὁ λόγος ἐνταῦθα· ἀλλ' ἵνα ἀποδείξωμεν ὅτι ἡ πάλῃ μετα-
ξὺ ὑπουργῶν καὶ ὑποψηφίων διὰ λόγου δεόν ἐστὶ γίνεσθαι, κρι-
τοῦ καθημένου παντὸς ἐκλογέως· Καὶ τὸν εὐφυᾶ τοῦ Ζήνωνος
πρὸς Κράτητα λόγον, ὅτι λαβὴ φιλοσόφων ἐπιδείξιός ἐστιν ἡ διὰ
τῶν ὧτων, δυνάμεθα ἐπιτυχῶς προσαρμόσαι καὶ ἐπὶ τῶν πολι-
τῶν, μάλιστα ἐν ταῖς τοιαύταις περιστάσεσι.

Τούτων οὕτως ἐχόντων ἡ περὶ αὐτῶν ἦτον φυσικὴ τῆς τοι-
αύτης θιασωτείας καὶ διαθέσεως συνέπεια· Ἰποθεταῖσθω αὐτοῖς
πρὸς ὀλίγον ἡ ἐναντία διαγωγή· ἀδιαφορία εἰς τὰς ἐκλογάς, φει-
δωλεία εἰς τὴν δαπάνην, ἀσχολία περὶ τὴν προπαρασκευὴν τῶν
νομοσχεδίων· αὐστηρὰ δικαιοσύνη εἰς τὸ ἀπονέμειν ἐκάστω τὸ
κατ' ἀξίαν διὰ τῆς προσλήψεως εἰς τὰς ἀρχὰς τῶν παρηγηκνι-
σμένων ἀρχαιοτέρων καὶ πολυμαθεστέρων ἀνδρῶν, ἐμφάνισις εἰς
τὴν Βουλὴν γενναία, ὡς στηριζομένη ἐπὶ τῆς πεποιοήσεως, ὅτι
ἔπραξαν τὸ συμφέρον τῇ πατρίδι, ἑαυτοῖς μόνον τὸ καλὸν καὶ
ἐνδοξον ἀπομερίσαντες. Τίς τότε τῶν Βουλευτῶν ἤθελεν εἶσθαι
θρασύς καὶ τολμηρὸς οὕτω, ὥστε κατεξαναστῆναι αὐτῶν; καὶ
ἔπειτα εἰς καὶ δῖω τοιοῦτοι, τί ἤθελον κατορθώσαι; μηδὲν μά-

λιστα μὲν οὐδεὶς ἤθελε τομῆσει νὰ παρέλθῃ, μετρήσας προηγουμένως τὰς δυνάμεις· ἀλλὰ φαίνεται, ὡς ἔλεγε καὶ ὁ Δημοσθένης οὐχὶ πρὸ τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ μετὰ τὰ πράγματα οἱ πολλοὶ εὖ βουλευέσθαι πεφύκασιν· διὰ τοῦτο καὶ τῷ Ἐπιμηθεὶ τῷ μεταμέλλειν μὲν ἐνῆν, οὐδέποτε δὲ τὸ μέλλειν· καὶ θεβαίως μετὰ τοιαύτην ἐπισφαλῆ διαγωγὴν, ἢ μετάνοια ἔπεται πάντοτε ἐπιλαμβανομένη τῆς ψυχῆς, ἐφ' οἷς τι τῶν χρησίμων παρῆκεν· ἀλλὰ τὸ ὑπουργεῖον ἀντὶ τοῦ σαφηνίσαι καὶ δηλῶσαι τῷ ἔθνει τὴν βαρύτητα τῶν καθηκόντων τοῦ βουλευτοῦ, τὴν ἔκτασιν τῶν ἀπαιτουμένων γνώσεων, καὶ ὅτι οὗτοι εἰσὶ σύμβουλοι ἀναγκαῖοι τῆς ἐξουσίας· ἀντὶ τοῦ φυλάττει ἑαυτοὺς κοινούς καὶ ἴσους εἰς πάντα πολίτην, ἀποδεχομένους τὸν πατριωτισμὸν ἐκάστου γνήσιον, ὡς ἀρχομένων νέου βίου· ἀπεναντίας αὐτὸ ἀνέδειξε πρὸς ὄν ὄρον τοῦ βουλευτικοῦ δικαιοῦματος τὴν κομματικὴν διατήρησιν αὐτῶν εἰς τὰ πράγματα, καὶ καρπὸν τὰ κέρδη καὶ τὰς ὠφελείας, ὅσας ἕκαστος ἤθελε δυνηθῆ ν' ἀποσπάσῃ, ὑποτάξας τὴν ψῆφον αὐτοῦ εἰς τὴν τοῦ ὑπουργοῦ· ὅθεν οὐκ ἄνευ αἰτίας ἐξεμάνθησαν τοσοῦτοι, καὶ κατέβησαν κεκορυθμένοι εἰς τὴν παλαιστραν, ἀγωνιῶντες, μή τις ἄλλος το κέρδος ἄροιο προτιμηθεῖς· ὅθεν καὶ παρεϊσέφρυσαν εἰς τὸν χορὸν τῶν Βουλευτῶν καὶ τοιοῦτοι, περὶ τῶν ὁποίων δυνάμεθα νὰ ἐκφωνήσωμεν τὸ παροιμιώδες

Πολλοὶ τοι Ναρθηκοφόροι,

Παῦροι δέ τε Βάκχοι.

Ἀλλὰ τοῦ λόγου πάρεργον ἔστω ἡμῖν ἐνταῦθα καὶ ὁ Κ. Δ. Καλλέργης.

Ἐὰν πρέπη νὰ πιστεῦσωμεν τὰ ἀδόξενα, πολλὰ χρήματα ἐδαπανήθησαν, καὶ ἅπανα ἢ χωροφυλακῆ καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ Διοικητηρίου ἢ θιασωτεία ἐτέθη εἰς κίνησιν, ἵνα ἀναδείξωσιν αὐτὸν Βουλευτὴν ὡς τῆς Δικαιοσύνης! Βαβαὶ τῆς ματαιοδοξίας! ἔαν τις τῶν λογίων καὶ νομομαθῶν, ὁ Α. Πάϊκος π. χ. ὁ Γ. Ράλλης, ὁ Γ. Ἀθανασίου, Σ. Τριανταφύλλης ἐνεφανίζοντο εἰς τὸν Βασιλέα καὶ ἐξέτουν τὴν στρατηγίαν τοῦ Καλλέργη, ἤθελε καγγάσει αὐτὸς

ἄσθεστον γελῶν;— ἤδη δὲ οὐ συνορα, ὅτι δικαίως πρέπει νὰ καγγάσωσιν ἐκεῖνοι ἰδόντες αὐτὸν ἐπαίτην ψῆφον· ἢ ὑπάρχει διαφορά τις ἐν θατέρᾳ τῶν περιπτώσεων; οὐδεμίαν, πλὴν εἰμῆ ὅτι ἐν τῇ μιᾷ ἐστὶν εἰς ὁ βραβεύσων. ἐν τῇ ἐτέρᾳ δὲ πολλοί· πῶς ἤθελεν ὁ Κ. Καλλέργης νὰ ἐπεμβῆ καὶ μεταπηδήσῃ εἰς τὸ ἔργον ἄλλου, μὴ προσαναπαυόμενος εἰς τὸ ἴδιον τεχνίον, καὶ τοῦ ἐτέρου ἀπειρος ὢν, ἄραγε δὲν ἠδύναντο δικαίως οἱ ἄλλοι παρφοδῶντες τὰ πρὸς τὴν Ἀφροδίτην τοῦ Διὸς ἔπη,

Οὔτοι, τέκνον ἐμὸν, δέδοται πολεμῆια ἔργα·

ἀλλὰ σύγ' ἱμερόεντα μετέρχεο ἔργα γάμοιο·

νὰ εἴπωσιν οὔτοι, φίλε, δέδοται σχολιάς θέμιστας γινώσκεις, καὶ νόμους ἐρευνᾶν καὶ διατάγματα

αἰχμητὴν σ' ἔμεναι καὶ θαρσαλέον πολεμιστὴν.

ἄλλοις ἄφες τὸ εἶμα καὶ τὴν ἀγορὰν· μὴ μετᾶλλατε τὰ ἔργα, οὔτε διάστρεψε τὴν ταξιν· ἐκεῖ θεβαίως αἱ δάφναι δὲν σὲ περιμένουσιν· Εἰς Δίωνα ἐδόθη, κατὰ Σπεύσιππον, ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνη καὶ Νόμοις τοῖς ἀρίστοις κοσμήσαντας τὴν Ἰταλίαν, εὐκλεᾶ θήσιν τὴν Ἀκαδημίαν. Λέγομεν δὲ ταῦτα περὶ τοῦ Κ. Καλλέργη ἰδίως· καθότι αὐτὸς οὔτε εἰς τὴν ἀνάγκην τῶν ἄλλων στρατηγῶν εὐρίσκειται· καὶ παρ' αὐτοῦ δυνάμεθα νὰ ἀπαιτῶμεν ἐπίγνωσιν τοῦ συμφέροντος πληρεστέραν, οὐδέποτε τοῦ καλοῦ ἐπιλαθομένου.

Ἄλλο τι δὲν ἀπώνα το αὐτὸς τῆς τοιαύτης ματαιοδοξίας, εἰμῆ νὰ ἴδῃ τὸ ἴδιον κλέος ἐξανθήσαν, ἐμβάψας μάχαιραν εἰς αἶμα ἐμφύλιον, καὶ μετ' ὀλίγον ἔπειτα παρὰ μικρὸν κινδυνεύσας γενέσθαι παρανάλωμα ὀργῆς τοῦ προὔβρισθέντος λαοῦ· οὕτω συναπονεύει πάντοτε πάσης δόξης καὶ ἐξουσίας ἢ οἰκοδομῆ, ὅταν ἢ βᾶσις δὲν κεῖται πρὸς ὀρθάς.

Ἄλλ' ἐπανέλθωμεν εἰς τοὺς πεπτωκότας, ὅθεν παρεξέβημεν· οὕτω πῶς αὐτοὶ συναιτεριστάμενοι, καὶ πρὸς ὄν ὄρον τοῦ ἑαυτῶν πολιτεύματος λαβόντες τὴν διατήρησιν τῆς ἐξουσίας, ἀλλ' οὐχὶ καὶ πρὸς τὸ κοινὸν συμφέρον, διήγειρον τὴν πρὸς αὐτοὺς τοῦ ἔθνους ἀποφύλαξιν.

ετροφήν, καὶ τῶν λογίων τὴν κατακραυγὴν· κατστράφη ἢ πρὸς αὐτοὺς πεποιθήσις· ὁ στρατὸς πρὸς ἐμφυλίους σφαγὰς ἀπρόθυμος· τὸ ταμείον ὡς ἐκ τῆς σπατάλης σπανίζον νομίσματος· ἡ βασιλικὴ ἐμπιστοσύνη ὀσημέραι καταρρέουσα· αἱ ἐπαρχίαι σχεδὸν εἰς ἀναστάτῳσιν· καὶ, ὡς τοῦ παραδόξου θαύματος, εἰς ταῦτα προσίθεται καὶ ἡ ἀνακάλυψις τῶν γραμμάτων τοῦ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης ὑπουργοῦ πίπτοντος ἐλευινῶς πρὸ τῶν ἄλλων. Ἀρχήτοι ἡμισυ τοῦ παντός· ἡ θέσις τῶν ὑπουργῶν καθίσταται ἐντεῦθεν ἐπισφαλεστάτη· ἡ κοινὴ γνώμη θεωρεῖ ἅπαντας συνεόχους· οἴκοθεν γὰρ ὁ μάρτυς· καὶ ὁ ὀρθῶς λόγος ἐγκρίνει ὅτι οὕτως ἔχει ἡ ἀλήθεια, ἐκ τῶν πραγμάτων αὐτῶν πισουμένη. Ὁ πεσὼν κατασπᾶ καὶ τοὺς ἄλλους· μόνη σωτηρία ὑπολείπεται ἄρα ἡ ἀποχώρησις· ἐντεῦθεν παρατυχοῦσης προφάσεως λαβόμενοι, τῆς δοθείσης δηλ. ἀδείας τῷ Μ. Μαυρομηχάλη, ἵνα μεταβῇ εἰς Γύθειον, ἐκλιπαροῦσι τὴν ἐγκρισιν τῆς ἀποχωρήσεως· καὶ ἡ ἕκτη Αὐγούστου καθίσταται ἡμέρα ἐπίσημος, ἡμέρα χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως ἐν πάσῃ τῇ πόλει καὶ τῇ ἐπικρατείᾳ ἐφεξῆς· ὅθεν καὶ ἡμεῖς ἐλευσιολογοῦντες τὴν ἀδυναμίαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἐπαναλαμβάνομεν μετὰ τοῦ Στωϊκοῦ Ἡγεμόνος, βλέπε καὶ θεώρει, ὅπως κατενταθέντες, μετὰ μικρὸν ἔπεσον· διὰ τεσσάρων μηνῶν, προϊσταμένου τοῦ Μαυροκορδάτου, ἡ πατρὶς ἀπώλεσεν ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν, θύματα γενομένους τῆς τῶν ὑπουργῶν φιλαρχίας· καὶ πενθοῦσιν ἤδη τέκνα πατέρας, καὶ γονεῖς τέκνα· διὰ τεσσαράκοντα ἐτῶν, προϊσταμένου τοῦ Περικλέους, οὐδεὶς τῶν Ἀθηναίων ἐφόρεσε μέλαν ἱμάτιον δι' αὐτὸν. Ὅθεν δυνάμεθα διῶσχυρισθῆναι, ὅτι ὅσον διάστημα χρόνου ἀποχωρίζει ἡμᾶς τῶν ἀρχαίων, τοσαύτη ὑπάρχει καὶ ἡ ἠθικὴ διαφορὰ μεταξύ Περικλέους καὶ Μαυροκορδάτου, ἢ ἄλλου τινὸς τῶν ἐνδόξων ἐκείνων ἀνδρῶν. Καθότι, τέλους ὄντος τοῦ λογικοῦ ζώου τὸ ἔπεσθαι τῷ τῆς Πολιτείας λόγῳ καὶ θεσμῷ, οὔτε διάθεσιν τοιαύτην ὄσιν, οὔτε πράξεις κοινωνικὰς ἐπέδειξεν ἡμῖν· καὶ ἂν ἐν τῷ κόσμῳ τὰ πάντα ταχέως συναφανίζεταί, ἔγ-

γραφος ὅμως καὶ ἄγραφος μνήμη τῶν καλῶν καὶ κακῶν πράξεων ἐν τῷ αἰῶνι διασώζεται.

Περατώσαντες ἐνταῦθα τὸ ἔργον ἡμῶν, ἴσως ὁ Ἀναγνώστης ἐπεθύμει νὰ ἐκτανθῶμεν καὶ εἰς λόγους τινὰς περὶ τοῦ μέλλοντος, τὸ ὁποῖον εἶναι ἄλλως δυστέκμαρτον· ἀλλ' ἡμεῖς γινώσκοντες τὸ ἀπόφθεγμα, ὅτι μακρὸς δίκαιον ἄνδρα δαίκνυσι χρόνος.

Κακὸν δὲ κἂν ἐν ἡμέρᾳ γνοίης μιᾶ, ἀπέχομεν πάσης προβόησεως, μὴ δυνάμενοι πρὸ τῶν ἔργων κρίναι τοὺς ἄνδρας, καὶ ὑποστελλόμενοι, μήπως ἀκούσωμεν παρ' ἄλλων τὸ Κόλαξ οὔτως ἀνατελλούσης ἐξουσίας, ἐκ προουμιῶν τοὺς ἐπαίνους ἐμπορευόμενος, εὐχόμεθα ὅπερ ὁ Δημοσθένης ἔλεγε περὶ τῶν Ἀθηναίων, τὸ χεῖριστον ἐκ τοῦ παρεληλυθότος βέλτερον πρὸς τὰ μέλλοντα ὑπάρξαι·— καὶ χάριν ὑπομνήσεως παρενείρομεν ἐνταῦθα τρία ἀξιώματα ἐκ τῶν πολλῶν, τὰ ὁποῖα ἐπέρεσβευεν ὁ Στωϊκὸς Αὐτοκράτωρ.

α.) Τὸ ἀπατραπέτως ἀπονεμητικὸν ἐκάστῳ τοῦ κατ' ἀξίαν, δυσκατόρθωτον ὄν παντί.

β.) Τὸ ἀκουστικὸν τῶν ἐχόντων τι κοινωφελὲς εἰσφέρειν, βᾶδιον τῷ θελοντι, καὶ

γ.) Τὸ στοχαστικὸν εἶναι τῶν φίλων κηδεμονικῶς, πρέπον ψυχῇ γενναίᾳ.

Τὰ τρία ταῦτα ἀξιώματα, ὀρθῶς ἐρμηνεύων καὶ φυλάττων πᾶς ἄρχων, ἐστήζεται ἀσφαλῶς κατὰ πᾶσαν τύχην καὶ πραγμάτων μετέστατιν, τῶν αὐτῶν ἀξιούμενος ἐγκωμίων, καὶ θαυμαζόμενος διὰ τὴν ἀρετὴν, καὶ οὐχὶ διὰ τὴν ἀρχήν.

Η ΔΥΤΙΚΗ ΔΥΝΑΣΤΕΙΑ

Η

Τὸ 40. ἄρθρον τοῦ Ἑλληνικοῦ Συντάγματος.

Ἡ μεγάλη ἰδέα, ἣν ἔχει ὁ ἄνθρωπος περὶ τῆς εὐγενοῦς φύσεώς του, καὶ ἡ θεὰ τῆς πολιτείας του ἐπὶ τῆς γῆς, τοσοῦτον παραδόξου, εἶναι οἰκτρὰ ἀντίφρασις προδίδουσα τὴν μορὰν αὐτοῦ ἀλαζονείαν. Ἐὰν ἡ ἀνθρωπίνη δίκαια εἶναι ἀπόρροια τῆς ἀκραίφουτος ιδιότητος ἐκείνης τοῦ Δημιουργοῦ, ὁ ἄνθρωπος εἶναι βεβαίως ἀσυμβίβαστος νὰ ἀποδείκνυται ἐπὶ τῆς γῆς ἐν ἀποτρόπαιον τέρας. Ἐἶναι δυνατόν ποτὲ Θεὸς ἀπειροδίκαιος καὶ παντέλειος. Θεὸς ὅλος ἀγαθότης, ὅλος ἀρετὴ νὰ μετέχη πως τῆς ἀνεκφράστου κακίας, ἣν ἀναπτύσσει ὁ ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς; βλασφημοῦμεν εἶναι ἀδύνατον τὸ μανιώδες, καὶ φύσει ἐπιβρόχες εἰς τὴν κακίαν τοῦτο ὄν νὰ εἶναι πλάσμα εὐγενές, λογικὸν τοῦ ὑπερτάτου αὐτοῦ Πλάστου.

Μακρὰν τοῦ νὰ προσκρούσωμεν εἰς πασανδῆποτε θρησκευτικὴν παράδοσιν τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς δὲν ἀναδείκνυται ὡς ἐκ τῶν ἔργων του ἐνίοτε, εἰμὴ γέννημα τρικυμίας τινὸς τῆς φύσεως, τυχαῖον ἀποκύημα μανιώδους τινὸς συγκρούσεως τῶν στοιχείων κατὰ τὴν μεγάλην ἐκείνην ἐποχὴν τῆς κοσμογονίας.

Ὅταν ὁ Διόνιος, ἐλαύνων τὸ αἰθέριον ἄρμα του εἰς τὸ ἀχανές τῆς ἐκπληκτικῆς αὐτῆς δημιουργίας, ξίπτει τυχὸν βλέμμα ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, εἰς αὐτὸ τὸ ἀφανές σημεῖον μεταξὺ τοῦ καταπληκτικοῦ σύμπαντος, καὶ ἀνακαλύπτει τὸ μέγανυχον καὶ ἐπιλησμένον αὐτὸ πλάσμα, τὸν ἄνθρωπον, ἰτί ἄρα νὰ διανοῆται; καὶ ὅταν τὸ βλέπῃ ἰδιοποιούμενον τὰ θεῖα μεγαλεῖά του, καὶ ἀνεγείρον ἐπ' ὀνόματί του εἰς τὴν γῆν θρόνους, καὶ καθιζόμενον ἐπ' αὐτῶν ὡς αὐτοχειροτόνητος ἀντιπρόσωπός του, καὶ πλημμυροῦν τὴν γῆν ἀπὸ αἵμα, καὶ τοὺς ναοὺς τῆς λατρείας του βεβη-

λοῦν παντοιοτρόπως, καὶ πρὸς τὰς χαμερπεῖς ἰδιοτροπίας του καταχρῶμενον τῆς θείας αὐτοῦ δόξης· ὁ μεγαλοπρεπὴς αὐτὸς Κυρίαρχος τοῦ παντός· ἰτί ἄραγε νὰ λέγη;

Ἐντοσοῦτω ὁ αὐθάδης καὶ μανιώδης υἱὸς τῆς φύσεως οὗτος, καίτοι τοιοῦτόν τι ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀπείρου σύμπαντος καὶ ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ Ἰψίστου, ἀπ' ἀρχῆς τῆς πεπρωμένης αὐτῆς ὑπάρξεώς του κατεργάζεται τὰ φρικωδέστερα ἀνοσιουργήματα ἐν ὀνόματι πολλάκις τοῦ οὐρανοῦ αὐτοῦ πατρὸς, καὶ διὰ νὰ συνταράσῃ τὴν γῆν καὶ νὰ κατασπαράσῃ τοὺς ὁμοίους του μεταχειρίζεται ὡς ἰσχυρὸν ἐλατήριον τὸ ἐνστικτον εἰς τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν εὐγενές καὶ θεῖον αἶσθημα τῆς λατρείας τοῦ Ἰψίστου, καὶ ἀσεβῆς καὶ ἀπαίσιος θέλει ἀκόμη νὰ ὑποδουλόνη καὶ αὐτὴν τὴν θεότητα εἰς τὰς ἰδίας ὀρέξεις του, εἰς τὴν γῆν πολιτικὴν του.

Ἡ θεοκρατία τῶν Αἰγυπτίων, τῶν Ἰνδῶν, τῶν Ἰουδαίων καὶ ἄλλων τῶν Ἐθνῶν, ὅσα διεκρίθησαν ὡς πρὸς εἶδός τι θεοκρατικοῦ συστήματος· ἰτί ἄλλο ἦτον παρὰ μιὰν πολιτικὴν πλάνην, δι' ἧς οἱ ἀπαταιῶνες δυνάσται ὑποδουλοῦντες εἰς τὰς θελήσεις των τὰς θρησκείας, τὰς μεταχειρίζονται ὡς ἀσφαλέςτατον μέσον τοῦ νὰ συσφίγγωσι τῶν ἀτυχῶν λαῶν τὰς ἀλύσεις; οἱ μανιωδέστατοι θρησκευτικοὶ πόλεμοι, αἱ ἀκατάπαυστοι τῶν θρησκείων διαδόσεις, οἱ προσηλυτισμοὶ, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα ἀκόμη καὶ σήμερον συνταράττοντα τὰς κοινωνίας ἀποτρόπαια ἔργα, ἰτί ἄλλο ἦσαν ἢ εἶναι, εἰμὴ καθαρὰ πολιτικὴ κατὰκτησις, ὑπενεργουμένη ἀνάνδρως ὑπὸ τὸ πλάνον ἐμβλημα τῆς θεότητος καὶ διὰ τοῦ μέσου τῆς θρησκείας;

Αἱ πλάναι αὗται κατέστρεφον τὴν ἀτυχῆ ἀνθρωπότητα εἰς τὰ σκότη τοῦ μεγάλου παρελθόντος, ἀλλὰ νὰ τὴν κατασπαράττωσι καὶ σήμερον ἀκόμη ἐν τῷ μέσῳ τοῦ αἵωνος τοῦ φωτός, τοῦτο εἶναι θρασύτης ἀσυγχώρητος, εἶναι ἀπόνοια οἰκτροτάτη.

Ἡ ἀνθρωπίνη αὕτη ἀνοσιουργία φθάνει ἐνίοτε εἰς τὸν ἔσχατον βαθμὸν ἐκείνον, ὥστε νὰ κινήσῃ τὴν ἀγανάκτησιν τῆς παγού-

σης φύσεως· στρέφει ἔντρομος ἡ ἀνθρωπότης τὰ ὄμματά της εἰς τὴν ἔνδοξον ἐκείνην γῆν τῶν Βρούτων, τῶν Κατώνων τῶν Αὐρηλίων· καὶ ἀτενίζουσα ἐπάνω εἰς τὸ Καπιτώλιον, ἐπάνω εἰς αὐτὸν τὸν βωμὸν τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀθανασίας, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐκάθητο ἄλλοτε ὁ αἰετὸς τῆς δόξης μεγάλου λαοῦ, φέρων εἰς τοὺς ὄνυχάς του τὰ διαδήματα ὅλης τῆς γῆς, θεωρεῖ μὲ φρίκην τῆς ὁποῖος κáθηται ἤδη καταστρεπτικὸς καὶ καταχθόνιος δαίμων! ὁμοίος μὲ φοβερὸν φάσμα, ἐξερχόμενον ἀπὸ τὸ βάθος τῶν ἀκαθάρτων μνημάτων, ἵσταται ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ τούτου ὁ ἰοδόλος δράκων· μὲ ὀφθαλμοὺς πυρρόους ἀπὸ τὴν μέθην τῶν ἐγκλημάτων, μὲ ὄψιν ἐκφράζουσαν τὴν μανίαν τοῦ ἄδου καὶ μὲ ὄνυχας ῥυπαροὺς ἀπὸ τὰ αἵματα ἀχνιζόντων θυμάτων, φυσᾷ ἀκαταπαύτως ἀπὸ τὸ ἰοδόλον αὐτοῦ στόμα ὡχρόν τι καὶ δυσῶδες πῦρ ὡς ἐκεῖνο τῆς κολάσεως, τὸ πῦρ τῶν διχονοιῶν, τῶν σπαραγμῶν καὶ τῶν ἐρημώσεων τοῦ κόσμου.

Ὁ δαίμων οὗτος, ἀποκύημα θείας καθ' αὐτὸ παραχωρήσεως, ὑπῆρξε πάντοτε ἀπαίσιος δι' ὅλην ἐνγένει τὴν ἀνθρωπότητα καὶ κατ' ἐξοχὴν διὰ τὴν πολυστένακτον γῆν τῆς Ἑλλάδος.

Μόλις ἡ ἠθικωτάτη τοῦ Ἰησοῦ θρησκεία, διαστελούσα τὸν ἱερὸν σκοπὸν τῆς ἀληθοῦς τοῦ Θεοῦ λατρείας ἀπὸ τὸν ὑλικὸν σκοπὸν τῆς κοσμικῆς πολιτείας, ἔθραυε τὰς ἀλύσεις τῶν λαῶν καὶ ἐμόρφωνε τὰς ἀνθρωπίνους κοινωνίας· ὅποτε πρόωρα ὁ δαίμων οὗτος οἰστρηλατηθεὶς ἀπὸ τὴν μανίαν τῆς γηίνου κατακτῆσεως, ἀποστατήσας ὡς ἐωσφόρος κατέναντι τοῦ Θεοῦ καὶ προδοὺς τὴν ἀγίαν τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν, διαμελίζει δι' ὀλεθρίας αἰρέσεως τὴν σεμνὴν τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου κοινωνίαν, κατακερματίζει τοὺς λαοὺς, καὶ ὀπισθοδρομεῖ τὴν πρόοδον τῆς παγκοσμίου ἐκείνης χριστιανικῆς βασιλείας. Ἡ φοβερὰ πράξις αὕτη ὑπῆρξε τὸ πρῶτον καὶ κύριον κτύπημα τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δαίμονος κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς ὀλομελείας, τὴν ὁποίαν ἀπὸ τῆς πτώσεώς της ὑπὸ τῶν κοσμοκρητόρων Ῥωμαίων, εἶχεν ἐκ νέου ἀνορθώσει ἡ χριστιανικὴ θρησκεία, ἀνεγείρασα ὑπὸ τὸν μεγαλοπρεπῆ Οὐρανὸν μεγάλης γῆς χριστιανοῦ αὐτοκράτορος τρισευκλεῆ θρόνον.

Ἡ θρησκεία τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας εἶχεν ἔκτοτε καθιερωθῆ ὡς θρησκεία Ἑλληνικῆ· ὁ πατριαρχικὸς αὐτῆς θρόνος ἀνεγνωρίσθη οἰκουμενικὸς, καὶ τὰ ἔθνη παραδεχόμενα διὰ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος τὴν ἠθικὴν αὐτῶν ἀναγέννησιν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῆς Ἐκκλησίας ταύτης, ἐθεώρησαν καὶ ἄχρι τῆς σήμερον ὀνομάζουσι τὴν θρησκείαν τὴν χριστιανικὴν ὡς Ἑλληνικὴν θρησκείαν (ce rit Grec) ».

Διὰ τοῦτο ἡ κατὰ τῆς ἐκκλησίας ταύτης Ῥωμαϊκὴ ἀποστασία, θεωρουμένη ὑπὸ τὴν ἀληθῆ ἔποψιν αὐτῆς, ἦτο πολιτικὴ τῆς ἀνταρσίας, ἡ κυρίως εἰπεῖν, πολιτικὸς κατὰ τῆς Ἑλλάδος πόλεμος ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς θρησκείας.

Τὸ προκείμενον ἡμῶν ἦδη, ὡς δύναται νὰ ἐννοήσῃ ἐκ πρώτης ὄψεως καθεὶς δὲν εἶναι ἐβέβαιως ἡ ἀνάπτυξις ἀπλῶς περὶ θρησκείας· ἡ ἐπιπόλαιος αὐτῆς ἔποψις αὕτη εἶναι ἀναπόφευκτος καὶ οὐσιώδης τις προεισαγωγὴ ὡς ἀχώριστος ἀπὸ τὴν φύσιν τοῦ ἀντικειμένου, περὶ οὗ πρόκειται ὁ λόγος· ὁ πολιτικὸς κόσμος, ὅστις ἐνασμενίζεται τὰ καθαρῶς πολιτικὰ ἀντικείμενα, ἄς ἐννοήσῃ καλῶς, ὅτι πρόκειται περὶ σπουδαιότατου ἀντικειμένου, τὸ ὁποῖον, πολιτικωτάτης μάλιστα φύσεως ὄν, ἀφορᾷ σοβαρῶς τὰ παρόντα τῆς Ἑλλάδος πράγματα καὶ τὸ μέγα αὐτῆς μέλλον.

Ὁ θρησκευτικοπολιτικὸς οὗτος τῆς Ῥωμαϊκῆς δυναστείας πόλεμος κατὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ ὅλης ἐν γένει τῆς Ἀνατολῆς, εἶναι διαρκὴς καὶ μακροχρόνιος πόλεμος δώδεκα αἰώνων· ὅστις ἔχει ἰδέαν τοῦ μέρους τούτου τῆς ἱστορίας ἀναγνωρίζει, ὅτι ἀποτέλεσμα τοῦ πολέμου τούτου ὑπῆρξεν ἡ πτώσις καὶ ἡ καταστροφὴ τῆς μεγάλης ἐκείνης αὐτοκρατορίας.

Ἀφοῦ ὁ ἀναμάρτητος ἀντιπρόσωπος τοῦ ὑψίστου, ἀποστατήσας ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τῆς χριστιανικῆς θρησκείας περιεβλήθη τὴν κοσμικὴν ἀλουργίδα, δὲν ἠρέσθη, ὅτι παρέσυρεν εἰς τὴν πλάνην μέγα μέρος τῆς χριστιανικῆς ὀλομελείας, καὶ διὰ τῆς διαδόσεως τῆς αἰρέσεώς του κατέκτα ἔκτοτε κόσμους νέους, ἀλλ' ἐπέμενε νὰ καθυποδουλώσῃ πρὸ πάντων τὴν καθέδραν αὐτῆν τῆς

Χριστιανικῆς θρησκείας, καὶ νὰ κατασταθῇ Κυρίαρχος ἀπόλυτος ὅλου τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου « καὶ στήσω τὸν θρόνον μου ὑπὲρ ἅνω τοῦ Οὐρανοῦ » εἶπεν, ὡς εἶχεν εἰπῆ ὁ Ἐωσφόρος.

Ἀπὸ τοιοῦτον κατακτητικὸν πνεῦμα, καὶ ὄχι βεβαίως ἀπὸ ἅγιον αἰσθημα φιλανθρωπίας ἢ εὐσεβείας ὀρμώμενος ὁ Ῥωμαϊκὸς δαίμων, παρώτρυνε καὶ ἐπιχείρησέ ποτε τὸν Σταυροφορικὸν τῆς Ἱερουσαλὴμ πόλεμον, ὅστις μακρὰν τοῦ νὰ στεφανωθῇ μὲ θρίαμβον, ἔνεκα τοῦ ἀγενοῦς ὑποκεκρυμμένου σκοποῦ του, δὲν ἐχρησίμευσεν εἰς ἄλλο, εἰμὴ νὰ ἐρημώσῃ καὶ καταθλίψῃ παντοιοτρόπως τὰς Ἑλληνικὰς χῶρας, καὶ νὰ ἐκφράσῃ οὕτω τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Πνεύματος τὴν ἀγρίαν κατὰ τῆς Ἑλλάδος μαίαν.

Εἶναι ἀπερίγραπτα τὰ φρικτὰ δεινὰ, ὅσα εἰς τὴν μακρὰν σειρὰν τοσούτων αἰώνων, ἐτεκταίνετο ἕκτοτε ἡ καταθρόνιος δυναστεία αὕτη, πρὸς ὑποδούλωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ μεγαλείου· ἐνεργήουσα ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Θεοῦ, πάντοτε διὰ τῆς θρησκευτικῆς πλάνης! Εἶναι ἀνέκφραστα ἐπίσης τὰ θηριώδη καὶ οἰκτρὰ αἰσθήματα τοῦ αἰωνίου μίσους, τοῦ ἀγρίου φανατισμοῦ καὶ τοῦ βδελυγμοῦ, ἅτινα πρὸς τὸν ἀποτρόπαιον σκοπὸν τοῦτον, ἐνέπνευσεν αὕτη εἰς τοὺς Ἀυτικούς λαοὺς, κατὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἀνατολικοῦ κόσμου.

Ἀφοῦ δὲ τέλος δὲν ἠδυνήθη νὰ ταπεινώσῃ καὶ καθυποτάξῃ τὴν ὑπερήφανον Ἑλληνικὴν φυλὴν, ἀδάμαστον καὶ ἀναλλοίωτον πάντοτε ὡς πρὸς τὰ αἰσθήματα τῆς ἐλευθερίας της καὶ τῆς θρησκευτικῆς πίστεώς της, ἡ ἀπᾶνθρωπος Ῥωμαϊκὴ Δυναστεία καὶ τοὶ ἐκφρασι· ὅλης τῆς θείας ἀγαθότητος, ἀχάριστος καὶ μισαίφρονος ὡς πρὸς μίαν ἔνδοξον γῆν, ἀπὸ τὰς ζωογόνους ἀκτῖνας τῆς ὁποίας εἶχεν ἀναζωωθῆ, ἐπροσπάθησε παντοιοτρόπως πάντοτε εἰς τὸ πείσμα τῆς καρτεροψυχίας της, τοῦλάχιστον τὴν καταστροφὴν καὶ ἐξόντωσίν της.

Καθὼς ὁ πολυετής Πελοποννησιακὸς πόλεμος, ἐξαντλήσας ἄλλοτε προτοῦ τὰς δυνάμεις τῆς Ἑλλάδος, ἤνοιξε τὰς Πύλας τοῦ ἔβρου ἐδάφους της εἰς τὰς βεβήλους ἐπιδρομὰς βαρβάρων, καὶ

ἀπηνῶν δορυκτετόρων καὶ κατεστράφη ἡ Μητρόπολις τῆς ἀθηωπίνης μεγαλοφυίας, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἤδη ἡ πεισματώδης θρησκευτικὴ πᾶλη τοσούτων αἰώνων μεταξύ τῆς αἰρετικῆς Ῥώμης, καὶ τῆς Ἑλληνικῆς χῶρας, ἐκνευρίσασα τὰς δυνάμεις καὶ τῆς Δύσεως καὶ τῆς Ἀνατολῆς συνάμα, ἤνοιξεν αὖθις τὰς πύλας τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐδάφους εἰς ἀκμάζοντα τότε μάχιμον λαόν, ὅστις ζωοπυρούμενος ὑπὸ τὴν ἔμπνευσιν τῆς θρησκείας του εἰς τὸ πλάγι τῶν διαμαχομένων μερῶν, καὶ καιροφυλακτῶν τὴν ἐκχαύωσίν των, ἐπεχύθη ὡς χεῖμαδῶρος καὶ κατέκλυσε καὶ τὴν Ἑλληνικὴν γῆν, ἥτις πρώτη ἔτυχεν ὡς ἐκ τῆς θέσεώς της ἐνώπιόν του.

Ἡ Ἑλλὰς βεβαίως δὲν ἠδύνετο, εἰμὴ νὰ ὑποκύψῃ, διότι δὲν ἐμάχετο ἀμυνομένη μόνον ἐναντίον μεγάλου κατακτητοῦ της, ἀλλὰ κατεπολεμεῖτο συνάμα, πρὸς συμπλήρωσιν τῆς δυστυχίας της, καὶ ὑπὸ τοῦ αἰωνίου αὐτῆς ἐχθροῦ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δαίμονος, ὅστις ἐμφιλοχωρῶν εἰς τοὺς κόλπους της, καὶ τὰ σπλάγγνα της σπαράττων ἀκαταπαύστως, συνέτρεχεν εἰς ὥρας κρίσιμους μάλιστα πρὸς τὴν ἐξόντωσίν της.

Μὲ βδελυκτὰ τῶνόντι καὶ ἀποτρόπαια σκιρτήματα ἐχειροκρότησεν ἡ Ῥωμαϊκὴ Ἐρινὺς τὴν ὑποδούλωσιν τοῦ ὀρθοδόξου κόσμου, καὶ πιεζόμενον ὑπὸ τὰ κτυπήματα τῆς νέας τύχης του, εἶχεν αὕτη τὴν χαμερπῆ καὶ ἐλεεινὴν ἀνανδρίαν νὰ τὸν θεωρήσῃ ἤδη ὡς βεβαίαν λείαν της· ἀλλ' οἱ καρτερικοὶ καὶ γεναῖοι λαοὶ τῆς Ἑλλάδος, προτιμήσαντες τὴν φιλάνθρωπον διαγωγὴν τοῦ νέου κυριάρχου των, ἀπέναντι τῆς καταθρονίου διαγωγῆς τῆς αἰρετικῆς Ῥώμης, ἀντέταξαν ἤδη δικαιότεραν καὶ πλέον ἄσπονδον ἀποστροφὴν κατ' αὐτῆς καὶ ὑπέμειναν μὲ καρτεροψυχίαν ἀπαράμιλλον τὴν νέαν τύχην των ἀφ' ἐνός, τὰς μιὰς κακεντρεχείας τῆς Ῥώμης ἀφ' ἐτέρου, καὶ τοὺς ἀγενοῦς προπληλακισμοὺς ὅλου τοῦ Κόσμου ἐπιτέλους.

Ὁ ἥλιος τῆς κέ. Μαρτίου ἐπέχυσεν αἴφνης παράδοξόν τι φῶς εἰς ὅλην τὴν γῆν, καὶ ἐκπεπληγμένοι καὶ θρόνοι καὶ λαοὶ ἠτέ-

νιζον με τεθαμβωμένα ὄμματα εἰς τὸν ἀκτινοβόλον τῆς Ἑλλάδος ὀρίζοντα, ἕωσοῦ συνελθόντες ἀπὸ τὴν ἔκστασιν των συνεκίνησαν με θαυμασμὸν καὶ συμπάθειαν εἰς τὴν καταπληκτικὴν θεῶν τοῦ μεγάλου τούτου λαοῦ, πλέοντος ἤδη εἰς ὠκεανὸν αἱμάτων καὶ φλογῶν διὰ τὴν ἀναγέννησίν του· ἀλλὰ καὶ εἰς ταύτην τὴν φοβερὰν ἐποχὴν, ἐποχὴν εἰς ἄκρον αἰσθαντικὴν καὶ ἀλγεινὴν δι' ὅλον τὸ ἀνθρώπινον εἶδος, μόνος ὁ ἀπαίσιος δαίμων τῆς Ῥώμης πρὸς μεγάλην κατασχύνην τῆς ἀνθρωπότητος, ἐξεκαίετο ἀπὸ μανιωδέστατον μῖσος καὶ πείσμα κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς ἀναγεννήσεως, καὶ πρᾶγμα ἐξάσιον! Ἐνῶ τὸ ἐβδελυγμένον παρὰ πᾶσι τοῖς ἔθνεσι γένος τῶν Ἑβραίων ἔσυρεν εἰς τὰς ὁδοὺς με λυσσώδη ἐμπαιγμὸν τὰ ἱερὰ θύματα τῆς ἐπαναστάσεώς μας, Δυτικοὶ τινες με ὁμοίαν βδελυκτὴν χαιρεκακίαν ἐπανηγύριζον πομπωδῶς, διὰ χορῶν καὶ φωτοχυσιῶν τὰς συμφορὰς τῆς Ἑλλάδος.

Ἄς ἔλθῃ τώρα ὅστις θέλει νὰ μᾶς εἴπῃ, ὅτι τὸ ἀπαίσιον τοῦτο πλάσμα, ὁ ἄνθρωπος, ὑπὸ τὴν ἐποψίν του ταύτην θεωρούμενον, εἶναι πλάσμα λογικόν, εὐγενὲς τοῦ Ἀπειραγάθου Θεοῦ, ἐκείνου τοῦ Ἰπερτάτου Ὄντος· ἄς ἔλθῃ ὅστις θέλει νὰ μᾶς εἴπῃ, ὅτι ἡ θρησκεία, αὐτὸ τὸ θεῖον αἶσθημα τῆς λατρείας τοῦ Ἰψίστου, δὲν κατεδικάσθη πολλάκις ὑπὸ τῶν ἀσεβῶν ὡς ὑποχείριον τῆς γήϊνης πολιτικῆς μεσον... Ἐὰν τοιοῦτοι εἶναι οἱ ἀναμάρτητοι, οἱ ἱεροὶ καὶ ἀπαραδίαστοι ἀντιπρόσωποι τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, ὁ Ἄδης τότε ἀναμφιβόλως περικλείει ὄχι πλέον δαίμονας, εἰμὴ ἀγαθοποιούς Ἀγγέλους.

Ἀλλὰ, φεῦ! ἡμεῖς δὲν θρηνοῦμεν τὸ παρελθόν· οὔτε ἀνακαλοῦμεν τὰς θλιβερὰς αὐτὰς ἀναμνήσεις, διὰ νὰ ἐξυπνήσωμεν ἀπλῶς πάθη κοιμώμενα εἰς τὰς καρδίας τοῦ ἀνεξικάκου λαοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἀλλ' ἔχομεν ἐνώπιόν μας νέον θλιβερὸν θύμα· ἔχομεν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας σπαρattoμένην καὶ αὐθις τὴν πολυδακρυὴν ταύτην τῆς Ἑλλάδος γῆν, καὶ εἰς τοὺς ἀλγεινοὺς σπαραγμούς της, ἀναγνωρίζομεν ἐν μέρει τοὺς αἱματοσταγαῖς ὄνυχας τοῦ ἀπαίσιου ἐκείνου δαίμονος τοῦ Καπιτωλίου.

Ἡ θεία πρόνοια, ἥτις συγκινεῖται ὡπως δὴ ποτε εἰς τὰ δεινὰ τῆς πασχούσης φύσεως εὐλογήσασα τὸν ἱερώτατον ἀγῶνα τῆς Ἑλλάδος ἀπέδωκεν εἰς τὴν πολιτικὴν ζωὴν τὸ πολυπαθὲς αὐτὸ ἔθνος ἐπάνω εἰς τὰ ὀσῆα τῶν μαρτύρων του ἀνηγέρθη ὁ Βασιλικὸς αὐτοῦ θρόνος, ὡς τὸ κέντρον τῶν ἐθνικῶν αὐτοῦ δυνάμεων, καὶ τὸν θρόνον τοῦτον διὰ τῆς ἐκλογῆς τῶν ἰσχυρῶν δυνάμεων καὶ τῆς παραδοχῆς αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ἔθνους ἀνέβη σεμνὸς Βασιλεὺς, Βασιλόπαις τῆς Βαυαρίας, ἡ Α. Μ. ὁ Ὄθων.

Ἡ ἐκλογὴ αὕτη, ἥτις υἰοθετοῦσα καθ' ὅλους τοὺς τρόπους εἰς τὴν νέαν πατρίδα του τὸν Βασιλέα, δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ τι κοινὸν με τὰς περὶ θρησκείας πλάνας οὔτινος δὴ ποτε, ἐξύπνησεν εἰς τὴν ἐκκεκαυμένην φαντασίαν τῆς Ῥωμαϊκῆς δυναστείας, φρικτὰς φρεναπάτας, καὶ σκιρτήσασα αὕτη ἀπ' ἐκείνης τῆς στιγμῆς ἐνόμισεν ὅτι ἔβλεπεν ἤδη μεταμορφούμενον ὡς δυτικόν, ὅλον τὸν ἀνατολικὸν κόσμον, καὶ ἀσπαζόμενον γονυκλυτῶς τὴν κόριν αὐτῆν τῶν ἁγίων της ποδῶν· ἐνόμισεν, ὅτι καθιδρύεται ἤδη εἰς τὸ ὀρθόδοξον τῆς Ἑλλάδος ἔδαφος, ἡ πρὸ τοσοῦτων αἰῶνων ποθουμένη Δυτικὴ δυναστεία.

Οἱ λαοὶ ἐνθυμοῦνται βεβαίως με φρίκην ἐν διαστήματι κατ' ἀρχὰς ἱκανῶν ἐτῶν ἐπὶ τῆς Παυαρικῆς καὶ κατὰ γράμμα καὶ κατὰ πνεῦμα δυτικῆς ἐκείνης ἀντιβασιλείας, ἐνθυμοῦνται τὴν φρικτὴν βεβήλωσιν τῶν ἱερῶν αὐτῶν ναῶν, τὴν καταστροφὴν τῶν σεπτῶν Μονῶν, τὸν ἀξιοδάκρυτον ἐξευτελισμὸν τοῦ σεβασμίου κλήρου, καὶ τὴν ἀσεβῆ ἐκείνην δήμευσιν τῶν ἱερῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀμφίων! ἐνθυμοῦνται τέλος τὸν ἀποχωρισμὸν τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἑλληνικῆς ἀπὸ τὴν μεγάλην Ἀνατολικὴν ἐκκλησίαν· αἱ θλιβεραὶ πράξεις αὐταὶ ἐξέφραζον τῶνόντι τοῦ δυτικοῦ πνεύματος τὴν οἰκτρὰν δυσμένειαν κατὰ τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, καὶ προεσήμαινον τοὺς ἐπιβούλους ἂν καὶ ματαίους σκοποὺς τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δαίμονος κατὰ τοῦ Ἀνατολικοῦ κόσμου.

Ἄλλ' ἡ καταπληκτικὴ ἐκείνη νύξ τοῦ Σεπτεμβρίου, ἥτις, καί τοι νῦν, ἐπέχυσεν ὅμως λάμψεις ἐξαισίου φωτὸς ἀπανταχοῦ,

ἀφῆκεν ἐκθαμβὸν ὄλην τὴν Δύσιν· ἡ δὲ Ρώμη, καθὼς καὶ ἡ Βαυαρία, ἄφωνοι καὶ ὠχρῶσαι, εἶδον νὰ ἐκπνεύσωσιν ἐν μιᾷ σιγῇ αἱ καταχθόνιοι ἐκεῖναι ὄνειροπολήσεις περὶ τῆς δυτικῆς δυναστείας· τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, ἀναλαβὼν τὴν φυσικὴν κυριαρχίαν τοῦ συνῆλθε, καὶ μεταξὺ τῶν θεμελιωδῶν νόμων τοῦ Συντάγματος του, μὲ ὅλας τὰς συγκινήσεις τῶν ἐξωτερικῶν αὐτῶν ὁμοφώνως ἐθεσπισε πρὸς αἰωνίαν τιμὴν τοῦ τῆς τεσσαρακοστῶν αὐτὸ ἄρθρον, Πᾶς διάδοχος τοῦ Ἑλληνικοῦ θρόνου ἀπαιτεῖται νὰ πρεσβεύῃ τὴν θρησκείαν τῆς Ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας.

Φωνὴ λαοῦ, φωνὴ Κυρίου! ὁ νόμος οὗτος θεμελιωθεὶς εἰς τὰς σοφὰς διατάξεις τῆς φύσεως, καὶ ἐκφρασθεὶς ἀπὸ τὸ στόμα ὁλοκλήρου ἀνεξαρτήτου ἔθνους, κατέστη νόμος ἀπαράτρεπτος, ἀναλλοίωτος, θεμελιώδης.

Ἀλλ' ἐνῶ τοιαύτης φύσεως εἶναι ὁ νόμος οὗτος, ἡ Ρώμη, ἡ Βαυαρία καὶ αὐτὴ ἡ Ἀγγλία, ἔδειξαν ἀμέσως ἕκτοτε κατ' αὐτοῦ καὶ ὁλονὲν δεικνύουσιν ἰδέαν παράδοξον τῶν ὀντι καὶ αὐθάδη.

Αἱ θεσμοθεσίαι ἔθνῶν ἀνεξαρτήτων εἶναι πάντοτε σεβασταὶ καὶ ἱεραὶ, καὶ ἡ Ἀγγλία, ἥτις γνωρίζει καλῶς τὴν παγκόσμιον ἀρχὴν ταύτην, ὤφειλε νὰ σεβασθῇ μίαν θεσμοθεσίαν, τὴν ὁποίαν πολυτρόπως ἄλλως κατώρθωσεν ἀπὸ τῆς συντάξεώς της νὰ ἐπιβρέχῃ. Ἡ Ἀγγλία δὲν ἠρέσθη, ὅτι μετεφύτευσεν εἰς τὸ ἱερὸν τοῦτο ἔδαφος τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀντικοινωνικοῦ της συστήματος, μίαν ἰσόβιον Γερουσίαν, ἀλλ' ἐπεθύμησε νὰ μᾶς μεταφυτεύσῃ καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ δυτικοῦ θρησκευματος πρὸς συμπλήρωσιν τῆς Δυτικῆς δυναστείας.

Ὁ κόσμος εἶδε βεβαίως μὲ ἔκπληξιν τοῦ ἐγερθεῖσαν ἐντὸς τῶν βουλῶν τῆς Ἀγγλίας τὴν σκανδαλώδη ἐκείνην συζήτησιν περὶ τῆς ὀρισθείσης θρησκείας τοῦ διαδόχου τοῦ Ἑλληνικοῦ θρόνου, καθὼς καὶ τὴν ἐκφρασθεῖσάν πως ἀποδοκίμασιν τοῦ τεσσαρακοστοῦ ἄρθρου τοῦ Ἑλληνικοῦ Συντάγματος ἐπὶ τῇ προφάσει, ὅτι παρεβίβησαν αἱ ἐξωτερικαὶ συνθήκαι τῶν ἐθνῶν, αἱ κα-

θιεροῦσαι τὸν θρόνον τῆς Ἑλλάδος ὡς κληροῦχημα αἰώνιον εἰς τὴν οἰκογένειαν τῆς Βαυαρίας.

Ἡ Γαλλία, ἥτις ὡς ἐκ τῆς θρησκευτικῆς ἀδυναμίας, ἠδύνατο ἴσως νὰ ἐπιθυμῇ πλείοτερον τὴν ἀποδοκίμασιν τοῦ ἄρθρου τούτου, εἰλικρινῆς ὁμῶς καὶ φιλοδικαία, ἐσεβάσθη τὰ ἱερὰ δίκαια ἐνὸς εὐγενοῦς λαοῦ, καὶ δὲν συγκατετέθη πρὸς μεγάλην αὐτῆς δόξαν, νὰ δώσῃ χεῖρα εἰς τὴν Ἀγγλίαν, πρὸς ὑποστήρηξιν προφνοῦς ἀδικήματος. Ἀλλὰ τέλος ἡ Ἀγγλία ἂν καὶ εἶχεν ὄλην τὴν διάθεσιν ν' ἀποκρούσῃ ἀναφανδὸν τὸ ἄρθρον τοῦτο, συναισθανομένη ὁμῶς τὴν ἀλογίαν τοῦ διῆχουρισμοῦ της, προσέφυγεν εἰς ἄλλους σκοτεινοὺς καὶ λυπηροὺς στοχασμοὺς, καὶ ὁ ὑπουργὸς της εἶπε, μὲ ἄλλους λόγους ῥητῶς εἰς τὰς Βουλὰς. « ἡ διαγωγὴ τοῦ πρέσβεώς μας εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπερέβη τὰς προσδοκίας μας· ἀφήσατε, καὶ οὗτος ὅπως δήποτε ἄλλως θέλει δυνηθῆ νὰ ἐπιφέρῃ τὴν διόρθωσιν τοῦ ἀντικειμένου τούτου »! ἡ σκοτεινὴ καὶ ὑποπτος φράσις αὕτη καθεὶς ἐννοεῖ, ὅτι ὑπαινίττεται τὴν καταστροφὴν τοῦ νόμου τούτου δι' ὀποιωνδήποτε πλαγίων ἄλλων μέσων, ἂν καὶ συναισθάνηται πᾶς τις τὸ ἀδύνατον τῆς βιαίας καταστροφῆς θεμελιώδους νόμου, χωρὶς νὰ συγκαταστραφῇ ὁλόκληρον τὸ Σύνταγμα καὶ αὐτὸ τὸ ἔθνος. . . ἀλλὰ φεῦ! οἱ σημερινοὶ τάχα τῆς Ἑλλάδος σπαραγμοὶ, δὲν εἶναι ἴσως πλήρης ἐξήγησις τῆς ζοφερᾶς φράσεως ταύτης!

Ἰδοὺ λοιπὸν καὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ 10'. αἰῶνος ἡ θρησκεία καθίσταται καθὼς πάντοτε ὡς ὀλέθριον μέσον πολιτικῶν σκοπῶν καθίσταται καὶ πάλιν μέσον πρὸς τὴν ἐξόντωσιν τοῦ δυστυχοῦς αὐτοῦ ἔθνους. Ἀλλ' ἡ διαμαρτυρουμένη (protestante) Ἀγγλία, ποῖον τάχα δύναται νὰ ἔχῃ συμφέρον ἄμεσον ὡς πρὸς τὴν καθιέρωσιν θρόνου τοῦ Δυτικοῦ δόγματος εἰς τὴν Ἑλλάδα; Τοῦτο βεβαίως εἶναι ἡ καταχθόνιος Ρώμη, καὶ ἡ ἀποτρόπαιος Βαυαρία, αἵτινες ἔχουσι διακαῆς συμφέρον καὶ ἄμεσον ὡς πρὸς τὴν καθιέρωσιν θρόνου δυτικοῦ, ἡ μὲν διὰ τὰ κληρονομικὰ συμφέροντα τῆς οἰκογενείας της ἐπὶ τοῦ θρόνου τούτου, ἡ δὲ διὰ τὰ καταχθό-

νια συμφέροντα τῆς διαδόσεως τοῦ δυτικοῦ τῆς δόγματος πρὸς τὴν κατάκτησιν οὕτω τῶν Ἑλληνικῶν λαῶν, ὑπὲρ τῆς ὁποίας ἀγωνίζεται τοσοῦτους αἰῶνας· αὕτη εἶναι ἡ κυρία πηγή τοῦ ἀξιοθρηνήτου τούτου σκανδάλου· ἡ δὲ Ἀγγλία, αὕτη ἡ παράδοξος Ἀγγλία, ἥτις δὲν παραλείπει οὐδὲ τὰ πλέον πλάγια καὶ μακρυνὰ μέσα πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν φιλοδοξῶν καὶ κατακτητικῶν σκοπῶν τῆς αὐτῆ προστίθεται ὡς σύμμαχος εἰς τὰς εὐτελεῖς δυνάμεις ταύτας· Ἄφοῦ δὲν συνέβη νὰ εἶναι διαμαρτυρούμενος ὁ Βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος, παρὰ νὰ εἶναι ὀρθόδοξος, προτιμᾷ, νὰ εἶναι τοῦ δυτικοῦ δόγματος μᾶλλον· τοιοιουτρόπως ἔννοεῖ, ὅτι καθίστησιν ὡς ἐπὶ τοῦ θρησκευτικοῦ δόγματος φυσικὸν ἀντίπαλον κατὰ τῆς ἀντιζήλου Ῥωσσίας· τοιοιουτρόπως ἔννοεῖ, ὅτι διαδομένου τοῦ δυτικοῦ δόγματος ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν λαῶν, καὶ διαφθαρέντων ἅπαξ, εὐκολώτερον δύναται νὰ τοὺς ἀναμορφώσῃ καὶ διαμαρτυρουμένους, τοιοιουτρόπως καὶ Ἀγγλία, καὶ Ῥώμη, καὶ Βαυαρία, εὐρίσκουν συμφέρον κοινὸν ὡς πρὸς τὴν ἀνέγερσιν τῆς δυτικῆς δυναστείας ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς γῆς, τὴν κατάκτησιν τῆς ὁποίας ὑπὸ τοὺς διαφόρους αὐτοὺς σκοποὺς ὀνειρεύονται καὶ αἱ τρεῖς ἀκαταπαύστως.

Πόσον σωτήριον ἤθελεν εἶσθαι διὰ τὴν οἰκουμένην ὀλόκληρον εἰάν ἡ ἀνθρωπότης ἅπασα ἐλάτρευε τὸν ὑπέρτατον δημιουργὸν τῆς κτίσεως διὰ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ, διὰ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς θρησκείας, ! καθὼς ὅλα τὰ ὄντα δοξάζουσιν ἡσύχως καὶ εὐλαβῶς τὸν κτίστικόν, καθὼς ἡ κτίσις ἅπασα ὑμνολογεῖ τὸν ποιητὴν αὐτῆς μὲ κατανυκτικὴν τινὰ ἁρμονίαν, τοιοιουτρόπως ἡ δύνατο καὶ αὐτὸ τὸ ἀνθρώπειον εἶδος νὰ λατρεύῃ τὸν Πλάστην τοῦ μ' ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν σύμφωνον καὶ ἀπαθῆ τρόπον· ἀλλὰ τὸ ἀνθρώπειον αὐτὸ εἶδος εἶναι τὸ εὐγενὲς καὶ λογικὸν πλάσμα τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ σφάζηται, νὰ κατασπαράττηται ἀπὸ τὴν μεγάλην του λογικότητα καὶ εὐγένειαν διὰ τὴν λατρείαν τοῦ Ἰψίστου! . . . Πλάνοι! Μοχθηροὶ πλάνοι! ! ἕως πότε θὰ κατασπαράττητε τοὺς ὁμοίους σας, καὶ θὰ ἐξυθριζέτε καὶ αὐτὸν τὸν πλάστην;! . . .

Ναί, ἡ ὁμόφωνος λατρεία τοῦ Ἰψίστου ἤθελεν εἶσθαι σωτήριος διὰ τὴν γῆν· ἀλλ' ἀφοῦ ἡ φιλοδοξία καὶ ἡ ἰδιοτέλεια καὶ ὅλα τὰ αἰσχρὰ ἀνθρώπινα ἐλαττώματα, κατέστησαν δυσκολώτατον διὰ νὰ μὴ εἴπωμεν ἀδύνατον τὸ κοσμοσωτήριο τοῦτο μέσον· ἀφοῦ ἡ θεοστύγης ἀγυρτεία κατέστησε τὴν ἀγίαν θρησκευτικὴν ὄργανον πάντοτε πολιτικῶν σκοπῶν, καὶ καθ' ἡμέραν ἀναφύονται αἰρεσιάρχαι νέοι· οὕτως ἄς ἐξηγηθῶμεν καθαρώτερον μὲ τὰς εὐσεβεῖς δυνάμεις ἐκεῖνας, τὰς ὁποίας ἀναφλέγει ἴσως ὁ θρησκευτικὸς ζήλος διὰ νὰ θέλωσι νὰ ἀνατρέψωσι τὸ τεσσαρακοστὸν ἄρθρον τοῦ Ἐθνικοῦ συντάγματος ἡμῶν, νὰ ὑποδουλώσωσι τὴν Ἑλληνικὴν φυλὴν, καὶ νὰ καταστρέψωσι τὸν ἀτυχή αὐτὸν τόπον, ἄς διαχωρίσωμεν τὴν θρησκευτικὴν ἀπὸ τὴν πολιτικὴν, καὶ ἄς παύσωμεν πλέον ἀπὸ τοῦ νὰ συγχέωμεν τὸ ἕν μετὰ τοῦ ἄλλου· ὅλα τὰ τοιαῦτα θρησκευτικὰ προσχήματα τείνουσι πάντοτε προφανῶς εἰς πολιτικὸν τινα σκοπὸν, ἡ δὲ θρησκεία ἀπλησίαστος ἀπὸ τὴν ὕλην, καθὼς ἡ ψυχὴ, τὴν ὁποίαν ἀποβλέπει, δὲν ἀναμίγνυται μὲ τὰς πολιτικὰς χειμαίφρας ταύτας.

Καθὼς πᾶν ἔθνος ἔχει ἐλευθέρως τὰς πολιτικὰς του ἀρχὰς, τοιοιουτρόπως, καὶ πολὺ μάλιστα περισσώτερον, ἄς ἔχη ἐλευθέρως καὶ τὰς θρησκευτικὰς δοξασίας του, καὶ ἄς παύσωσι τὰ ἔθνη ἀπὸ τοῦ νὰ ἐπεμβαίνωσι, καὶ συγκρούωνται πρὸς ἄλληλα διὰ τοῦ προσχήματος τῆς θρησκείας· ὁ δὲ ἀναμάρτητος ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἰψίστου, ἀντὶ νὰ διψᾷ καὶ ὀνειροπολῇ κατακτήσεις νέας, ἄς περιορισθῇ εἰς τὸ σκοτεινὸν ὄνειρόν του, ἄς προσέξῃ μὴ φύγῃ ὀλόκληρος ἀπὸ τὰς ἀλύσεις του ἡ στενάζουσα ἀνθρωπότης· ἀρκετὰ ἐπένησε καὶ πενήθορεῖ ἡ φύσις, καὶ ἀρκετὰ ἐξέπεσε καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀνθρωπίνην ἀξίαν του τὸ ἀνθρώπινον γένος, ὑπὸ τὴν θεῖαν του Κυριαρχίαν! ! ἄς ἔννοήσῃ τέλος πάντων καὶ σήμερον ἀκόμη μετὰ δώδεκα αἰῶνας, καὶ οὗτος καὶ πᾶς τις ἄλλος, ὅτι **ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΗΣ ΔΕΝ ΑΝΕΓΕΙΡΕΤΑΙ ΔΥΤΙΚΗ ΔΥΝΑΣΤΕΙΑ!**

Ἀπορούμεν πῶς ἡ προσταῖτις καὶ βαθύνους Ἀγγλία ἠπατήθη

τοσοῦτον ὡς πρὸς τὴν ιδέαν ταύτην· ἂν δὲ ἡ ἀχάριστος Βαυαρία δεικνύῃ τὴν μεγίστην ἀναίδειαν ὡς πρὸς τὴν περίστασιν ταύτην, τοῦτο δὲν μᾶς φέρει εἰς κάμμίαν ἀπορίαν, διότι δὲν εἶναι τὸ πρῶτον δεῦγμα τῆς ἀναισχύντου κακεντρεχείας καὶ τοῦτο. Γνωρίζουσι καλῶς ὅλοι αἱ Δυνάμεις, ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἐνομοθέτησε εἰς ταύτην τὴν περίστασιν, ὄχι μόνον συμφώνως μὲ τὰ ἀπαράγραπτα δικαιώματά του, μὲ αὐτὰς τὰς ὑγιεῖς διατάξεις τοῦ αἰωνίου Νομοθέτου, ἀλλὰ συμφώνως καὶ μὲ αὐτὰς τὰς περὶ ὧν ὁ λόγος ἐξωτερικᾶς τῶν ἐθνῶν συνθήκας, τὰς συνθήκας ἐκείνας δι' ὧν ἡ Α. Μ. ὁ Ὄθων ἀνηγορεύθη βασιλεὺς εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἑλλάδος· καὶ διὰ τὴν ἐκφρασθῶμεν ἀκριδέστερον τὸ σεμνοπρεπὲς αὐτὸ ἔθνος πρὸς χάριν τοῦ ἀγαπητοῦ βασιλέως του ἔδειξε πρὸς τοῦτο τὸ μέρος τῆς νομοθεσίας του ἐπιείκειαν μεγίστην.

Ἰπάρχουσι προηγούμενα σπουδαῖα ὡς πρὸς τὸ σοβαρὸν τοῦ ἀντικείμενον, τὰ ὁποῖα ἂν καὶ γνωρίζῃ ὁ σύλλογος τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν δὲν τὰ γνωρίζει ὅμως τὸ δημόσιον, οὔτε ὁ ἐξῆς κόσμος, ὅστις ἔχει ἐπίσης ἀνάγκη καὶ δικαίωμα διὰ τὰ γνωρίσῃ!

Ὅτε ἡ Α. Μ. ὁ Ὄθων ὠνομάσθη εὐτυχῶς διὰ τοῦ πρωτοκόλλου, τῶν τριῶν Δυνάμεων Βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος, τοῦτο τὸ περὶ θρησκείας ζήτημα, ὡς ἰκανῶς σπουδαῖον, βεβαίως δὲν παρεμελήθη, ἐπρόκειτο ν' ἀναβῆ τὸν Θρόνον Ὀρθοδόξου καὶ ἐλευθέρου ἔθνους βασιλόπαις τοῦ Δυτικοῦ Δόγματος.

Ὁ Βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας Λουδοβίκος, ὡς κηδεμονεύων τότε πατῆρ συναισθανόμενος τὸ ἀναπόφευκτον τῆς σπουδαίας ταύτης περιστάσεως, καὶ ἐννοῶν καλῶς ὅτι ἂν καὶ αἱ δύο Δυτικαὶ Δυνάμεις ἤθελον σιωπήσῃ ὡς πρὸς τοῦτο τὸ ἀντικείμενον, δὲν ἤθελε δὲ σιωπήσῃ ἡ Α. Μ. ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας, ἀπεύθυνε πρὸς τὴν Α. Μ. ἰκετήριον ἐπιστολήν, δι' ἧς ἐξέφραζεν ὑποχρεωτικῶς, ὅτι ἐπειδὴ σκοπὸς εἶναι, ἀμὰ ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς Ὄθων πατήσῃ τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος, νὰ ἀναλάβῃ οἶκοθεν τὸ ἀνατολικὸν δόγμα

διὰ τὴν συνδεθῆ μετὰ τὴν νέαν πατρίδα του καὶ μετὰ τὸν λαόν του, διὰ τοῦτο ἐδέετο νὰ συγκατατεθῇ ὁ Αὐτοκράτωρ, ὥστε νὰ μὴ γενῆ καμμία εἰς τὸ πρωτόκολλον περὶ τούτου μνεῖα. Ὁ αὐτοκράτωρ πεισθεὶς εἰς τὴν ἐπίσημον ὑπόσχεσιν ταύτην συγκατατεθῆ ἐπιεικῶς, καὶ μνεῖα περὶ τούτου εἰς τὸ πρωτόκολλον δὲν ἔγεινεν.

Ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ἐπάτησεν αἰσίως τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος, παρῆλθον χρόνοι ἰκανοί, ἀλλ' ὅλοι γνωρίζουσι, οὐδεὶς λόγος ποτὲ περὶ τούτου ἔγεινεν· ἡ Α. Μ. ἀνέβη τὸν θρόνον αἰσιώτερον, ἀλλ' ὅλοι ἐνθυμοῦνται ἐπίσης, ὅτι καὶ εἰς τὴν προκήρυξιν τῆς ἀναβάσεώς Του, μὲ ὅλην τὴν προσεκτικὴν τότε ὄλου τοῦ κόσμου παρατήρησιν, οὐδεμία μνεῖα περὶ τούτου ἔγεινεν. Ὁ Βασιλεὺς ἡλικιωθεὶς δὲν ἦτον ἴσως ὑπόχρεως νὰ παραδεχθῇ ὑπόσχεσιν ἄλλου, ἀφορῶσαν εἰς ἄκρον σοβαρῶς τὸ ἱερὸν πρόσωπόν Του, αὐτὴν τὴν θρησκευτικὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεώς του, ἧτις εἶναι ἀπαραβίαστος καὶ ἱερά διὰ πάντα ἄνθρωπον, καὶ ἡμεῖς ἐπαινοῦμεν μάλιστα τὸ γενναῖον καὶ ἀνεξάρτητον τοῦ χαρακτῆρος τῆς Α. Μ. διότι δὲν κατεδέχθη ν' ἀνταλλάξῃ τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἰδίας του συνειδήσεως, μετὰ τὴν ἀπόκτησιν ἐνὸς θρόνου· τοῦτο μαρτυρεῖ μεγάλον, σεβαστὸν χαρακτῆρα, ἐπὶ τίνι βάσει ὅμως ὁ Μεγαλειότατος πατὴρ του ἔδωκε τὴν παράδοξον ὑπόσχεσιν ταύτην ἀγνοεῖται· ἐντοσούτω ἡ Ῥωσσία ἠπατήθη.

(Ἀκολουθεῖ.)

ΟΙ ΜΕΤΑ ΘΑΝΑΤΟΝ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΟΙ.

ἢ

Περὶ τῆς ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος.

Διὰ τὴν συγχροτουμένην Ἐθνικὴν Βουλὴν.

Δὲν εἶναι οὔτε ἱερώτερον, οὔτε σεμνότερον ἔργον εἰς τὸν κόσμον, παρὰ τὸ ἔργον τῆς ἱστορίας· ἡ ἱστορία ὠνομάσθη πάντοτε ἀδέκαστος· ὄχι διότι τοιαύτη ὑπῆρξεν εἰς ὅλην τὴν αἰώνιον αὐτῆς σειρὰν, εἰμὴ διότι τοιαύτη ἀπαιτεῖται ἀπὸ τὴν ἱεράν φύσιν αὐτῆς νὰ εἶναι.

Ἄλλ' ἀδέκαστος εἶναι μόνος ὁ Θεός! Τίς τῶν θνητῶν δύναται νὰ εἶναι τοσοῦτον τολμηρὸς, ὥστε νὰ σφετερισθῆ ἀθαδῶς τὴν ιδιότητα ταύτην τοῦ Θεοῦ; ὁ ἱστοριογράφος, ἡ πρέπει νὰ εἶναι κατὰ τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἀπάθειαν Θεοῦ, ἢ κατὰ λόγον δευτέρον πρέπει νὰ εἶναι ὄλος ξένος καὶ ἀμερόληπτος ὡς πρὸς τὰ πράγματα, τὴν ἱστορίαν τῶν ὁποίων ἐπιχειρεῖ· μολονότι καὶ τότε ἡ φυσικὴ συμπάθεια καὶ ἀντιπάθεια, καὶ ἡ μαγεία τῆς φαντασίας τὸν παρασύρουσι συνεχῶς. Ἐὰν δὲ ἔλαβεν οἰονδήποτε μέρος εἰς τὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα ἐξιστορεῖ, ἢ ὑπέκυψεν εἰς πολιτικὰς παραφορὰς καὶ προσωπικὰ μίση, καὶ ἡ διαγωγὴ τοῦ ἀντιφάσκει ὡς πρὸς τὸν ἀμερόληπτον κατ' ἀπαθῆ χαρακτῆρα τοῦ ἱστοριογράφου, οὗτος, δὲν δύναται, εἰμὴ νὰ εἶναι ὡς ἐκ τῆς περὶ φιλαυτίας του, τῆς ἰδιοτελείας του καὶ τῶν ἐμπαθειῶν του ψεύστης, ἱερόσυλος, πλάνος· ἢ δὲ πλάνη αὕτη ἐκτείνεται εἰς τὸ αἰώνιον αὐτὸ μέλλον.

Τὴν μεγάλην ὑπόθεσιν τῆς Παλιγγενεσίας τῆς Ἑλλάδος ἐπεχείρησαν νὰ ἱστορήσωσι πολλοί· τινὲς τούτων ἐδημοσίευσαν ἄχρι τοῦδε, καὶ καθυπέβαλον ζῶντες αὐτοὶ εἰς τὴν κρίσιν τῆς ζώσης εἰσέτι γενεᾶς, περὶ ἧς συνέγραψαν, τὰ δοκίμιά των· ἂν αἱ ἱστορίαι αὗται φέρωσιν ἐνιαχοῦ τὰ χρώματα τῶν πολιτικῶν συμπαθειῶν καὶ ἀντιπαθειῶν, καὶ δὲν εἶναι ἐντελῶς ἐξηρημέναι ἀπὸ τὰς ἀδυναμίας ἐκεῖνας, ἃς οὐδεὶς τῶν συγχρόνων καὶ μετασχόντων μάλιστα τῶν πραγμάτων ἱστοριογράφων δύναται νὰ

ὑπερνήκησῃ, εἶναι μολοντοῦτε οἱ ἱστορικοὶ οὔτοι ἄξιοι ἐπαίνου καὶ σεβασμοῦ, διότι ἔδειξαν πλήρες αἰσθημα παρρησίας καὶ εὐλικρινείας, λαλήσαντες πρόσωπον πρὸς πρόσωπον μὲ τὰ πράγματα καὶ τὰ πρόσωπα, περὶ ὧν ἐλάλησαν, καὶ προκαλέσαντες μετὰ θάρρους τῶν πράξεων των τὸν ἔλεγχον, ὅστις ἀνήκει εἰς μόνην τὴν παρούσαν γενεάν τῆς Ἑλλάδος· αἱ ἱστορίαι των τοιούτοτρόπως ἔλαβον τὸ κύρος καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ ἀψευδοῦς καὶ τοῦ ἀληθοῦς δι' αἰῶνα τὸν ἅπαντα.

Ἰπάρχει ιδέα, ὅτι τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος συνέγραψαν καὶ ἄλλοι τινές· ἀλλὰ τὴν ἱστορίαν αὐτὴν προέθεντο οὔτοι νὰ ἀφήσωσι κληρονομίαν εἰς τὰ τέκνα των, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ δημοσιευθῇ ὄχι ζώντων αὐτῶν, ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατόν των.

Ὅποιοιδήποτε καὶ ἂν εἶναι οὔτοι, ὁ προσδιορισμὸς τῆς δημοσιεύσεως, ἐμφαίνων πλήρη δολιότητα καὶ ἐπιβουλὴν κατὰ τῆς ἀληθείας τῶν πραγμάτων, κατὰ τῆς ἀληθοῦς δόξης τῆς πατρίδος καὶ τοῦ χαρακτῆρος πολλῶν ὑποκειμένων, εἶναι προσδιορισμὸς ἀρμόδιος βεβαίως εἰς τὸν χαρακτῆρα τῶν τοιούτων ἱστοριογράφων.

Καθὼς ζῶντες οὔτοι ἠκόντιζον τὰ βέλη τῆς συκοφαντίας καὶ τῆς κακίας των κατὰ τῆς πατρίδος, καὶ τῶν ἐνδόξων τέκνων της, κρυπτόμενοι ἀγενῶς ὑπὸ τὸ αἰσχρὸν κάλυμμα τῆς ὑποκρίσεως καὶ τῆς πλάνης, οὔτω καὶ θανόντες ἐπιβουλεύθησαν νὰ καταπολεμήσωσι τὴν δόξαν τῆς πατρίδος καὶ τὴν σεπτὴν τοῦ ἀγῶνος γενεάν, διὰ τῶν ἱστοριογραφικῶν των τούτων, καλυπτόμενοι ὑπὸ τὸ ψυχρὸν μάρμαρον τοῦ τάφου.

Ἡ ἱστορία, τῆς ἐποίας ὁ συγγραφεὺς κρύπτεται ἐκ προμελέτης ὀπισθεν τοῦ θανάτου, δὲν δύναται νὰ εἶναι, εἰμὴ ψευδῆς, ἐπιβουλῆς, μαιφόνος· τόσον δὲ φοβερὰν προαισθάνεται τὴν κρίσιν τῆς παρουσίας γενεᾶς ἐπὶ τῆς ἱστορίας του ταύτης, ὥστε τρέμων τὸν ἔλεγχον, καὶ τὰς ἀρὰς, καὶ τὴν ὄργην τῆς πατρίδος ἐστοχάσθη νὰ προσφύγῃ προτοῦ, ὡς εἰς ἄσυλον, εἰς τὰ βάθη τῆς γῆς διὰ νὰ μὴν αἰσθάνηται, διὰ νὰ μὴν ἀκούῃ· καὶ ἀκόμη,

διὰ τὰ συμπαρέλθῃ ἕως τότε καὶ ἡ σύγχρονος αὐτῆ γενεᾶ, ὥστε νὰ μὴ μείνῃ ὀπισθεν αὐτοῦ ὁ ἐν γνώσει ἐπικρίνων.

Ἡ ἀλήθεια δὲν ἔχει ἀνάγκη νὰ κρυβῆ· μόνη ἡ κακία, ὁ δόλος καὶ τὰ ἐγκλήματα κρύπτονται εἰς τὸ σκότος· ἀλλ' οἱ τοιοῦτοι ἱστοριογράφοι, ὡς νὰ μὴν ἠρκέσθησαν εἰς τὰ δυστυχήματα, εἰς ὅσα ἴσως ὤθησαν τὸ πολυπαθὲς αὐτὸ ἔθνος ζῶντες, προέθεντο φαίνεται ἀκόμη νὰ τὸ ἐπιβουλευθῶσι καὶ νὰ τὸ προδώσωσι καὶ ἔνδοθεν τοῦ τάφου! . . .

. . . Ἰπῆρχεν εἰς τι πολύχλιον τῆς ἐπαρχίας τῶν Ἰωαννίνων δημογέρων τις, ὁ ἐξωλέστερος καὶ μιαιώτερος ἀφ' ὅσους ἐξέμεσεν εἰς τὴν γῆν ὁ ἄδης φαυλοβίου. (α) Τὴν δημογεροντικὴν ἀξίαν ἔλαβεν ὡς βραβεῖον, πωλήσας ἢ προδόσας τὸ χωρίδιον τοῦτο ὑπὸ τὴν μοναδικὴν προστασίαν τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ. Εἰς ὅλον τὸ διάστημα τῆς κακοτρόπου ζωῆς του, δὲν ἔμεινε καρδιά νὰ μὴ στεναῖξῃ, δὲν ἔμεινε πολίτης νὰ μὴ τραυματισθῆ, οὐδὲ καλύβη νὰ μὴ πενήθησῃ· τὸ χωρίδιον τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἔθελγε πρὸ μικροῦ τὰ ὄμματα τοῦ θεατοῦ διὰ τὰς φυσικὰς του καλλονὰς καὶ διὰ τὸν πληθυσμὸν του, ἐπαρουσίαζεν ἤδη ὑπὸ τὴν καταστρεπτικὴν χεῖρα τοῦ ἀλιτηρίου δημογέροντος τὴν ὠχρὰν ὄψιν τῆς ψυχρῶραγούσης φύσεως, καὶ τὰ οἰκτρὰ φαινόμενα ἐρημώσεως προσφάτου· οἱ ἀτυχεῖς χωρικοὶ, τοὺς ὁποίους οὗτος ἐγύμνονε κ' ἐξηφάνιζε παντοιοτρόπως, ἀπέθνησκον ὁ εἰς κατόπιν τοῦ ἄλλου ὑπὸ τὸ βᾶρος τῶν κακώσεων καὶ τῆς δυστυχίας, τὰ δε τρυφερὰ τέκνα των, ἀποσπῶν ἀνιλεῶς ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τῶν μητέρων των, τὰ προσῆγε καὶ τὰ προσέφερε διὰ τοῦ ἐν Ἰωαννίνοις ἀδελφοῦ του (β) θύματα ἑλεεινὰ εἰς τοῦ Πασσᾶ τὴν γνωσὴν ἀκολασίαν.

(α) Ἦτον οὗτος, λέγουσι, θεῖος Εὐστ. Σίμου τινός, διατρίβοντος ἤδη εἰς Ἀθήνας.

(β) Τοῦ πατρὸς τοῦ ῥηθέντος Σίμου, τὸ αἰσχρὸν καὶ φρικῶδες ἔργον τοῦ ἐποίου, λέγουσιν, ὅτι ἦτον ἡ τσαυτὴ τῶν κορασίων καὶ τῶν παίδων εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ πασσᾶ τῶν Ἰωαννίνων προσαγωγῆ, διὰ τὴν ὁποίαν ἀνταμείβετο, ὡς τὸ σύνθημα, μὲ τὰς εὐνοίας τοῦ δυνάτου ἐκείνου. . . ἡ διαγωγὴ τοῦ υἱοῦ ἐπιφραγίσει τὴν ἱστορίαν τοῦ πατρὸς ταύτην.

Ὁ παντελής ὄλεθρος τοῦ χωρίου ἦτον ἤδη ἐπικείμενος· ἀλλ' ὁ δημογέρων ἐπλησίαζεν εἰς τὸ τέρμα τῆς ἀθλίας ζωῆς του, καὶ ἐθλίβετο, διότι δὲν ἔζη περισσώτερον διὰ νὰ ἐπιφέρῃ τὴν τελείαν καταστροφὴν αὐτοῦ τοῦ τόπου· δὲν ἦτον ἱστοριογράφος καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἠδύνατο νὰ συγγράψῃ ἱστορίαν, καὶ νὰ τὴν ἀφήσῃ μετὰ τὸν θάνατόν του νὰ δημοσιευθῆ· ἀφίνει ἐντολὴν ἐπὶ καταρχὰς εἰς τοὺς υἱούς του νὰ μὴ τὸν θάψωσιν εἰς τὸ κοινὸν νεκροταφεῖον, ἀλλὰ νὰ τὸν κατορύξωσιν εἰς λάκκον τινὰ παρὰ τὴν δημόσιον ὁδὸν τοῦ χωρίου, δέσαντες περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ ἐν σχοινίον, τοῦ ὁποῖου ἡ ἄκρα νὰ ἔρπητε ἐξωθεν τοῦ λάκκου ἄχρι τῆς ὁδοῦ· οἱ υἱοὶ ἐξετέλεσαν κατὰ λέξιν τοῦ πατρὸς τὴν ἐντολὴν . . .

Προσέβαλλε καὶ μακρόθεν τὴν ὄρασιν τοῦ θεατοῦ νωπὸς εἰσέτι ὁ ἀποτρόπαιος λάκκος, τὸ δὲ σχοινίον ἐκίνοι ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὴν περιέργειαν τοῦ διαβάτου, ὁπότε τὴν ἐπιούσαν διέβαινε κατὰ τὸ σύνθημα εἰς ταχυδρόμος (τάταρη;) ἀξιωματικὸς τοῦ Πασσᾶ τῶν Ἰωαννίνων ὠθεῖται οὗτος ἀπὸ περιέργειαν, ψαύει τὸ σχοινίον, τραβᾷ, καὶ ἰδοῦ ἐξέρχεται ἀπὸ τὸν λάκκον ἐν ἄμορφον πτώμα, εἰς φονευμένον, εἰς πνιγμένον· καὶ ποῖος; ὁ ἀγαπητὸς μάλιστα δημογέρων! καθεὶς δύναται νὰ ἰδεασθῆ τὸ θλιβερὸν ἀποτέλεσμα τῆς ζοφερᾶς σκηνῆς ταύτης· δυστυχεῖς τοῦ χωρίου κάτοικοι! τὸ ἄμεσον ἀποτέλεσμα κατὰ τὸ τότε ἔθος πρὸς ποιήν· δῆθεν τοῦ φόνου, ὑπῆρχεν ὁ παντελής ἐξαφανισμὸς των· καὶ τοιοιοτρόπως ὁ ἱστορικὸς οὗτος δημογέρων, ἀφ' ἐνός μὲν ὑπέδειξε τί ἔπρεπε νὰ τὸν κάμωσιν οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου ἀληθῶς ὅτε ἔζη, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐκδικούμενος, καὶ ὑπηρετῶν καὶ τὸν κύριόν του ἀκόμη καὶ μετὰ θάνατον, ἐξεπεραίωσε καὶ ἔνδοθεν τοῦ τάφου του ὅτι δὲν ἐπρόφρασε ζῶν νὰ κατορθώσῃ.

Ποῖος θέλει κρίθῃ εὐφύστερος μετὰ τοῦ μετὰ θάνατον πνιγομένου δημογέροντος καὶ τοῦ μετὰ θάνατον ἱστοριογράφου, τοῦτο ἀφίνεται εἰς τὴν κρίσιν τῶν ἀναγνωστῶν μας· ἀλλ' ὁ λόγος ἤδη πρόκειται περὶ τῶν τοιούτων ἱστοριογράφων, καὶ περὶ

τῶν ὁμοίων θλιβερῶν ἀποτελεσμάτων τῶν μετὰ θάνατον δημοσιευομένων ἱστοριῶν.

Καθεὶς δύναται νὰ κρίνῃ, ὅτι τοιαύτη ζοφερὰ ἐπιφύλαξις ὑποκρύπτει τὸν δόλον, τὴν ἀπάτην καὶ τὴν ἐπιβουλὴν κατὰ τὰ τῶν διαφόρων προσώπων καὶ κατὰ τῆς πατρίδος. Τὸ ἔθνος πρέπει νὰ ἐπιστήσῃ μεγάλως τὴν προσοχὴν τοῦ ἐπὶ τὸ μέγα ἀντικείμενον τῆς ἱστορίας του· ἡ ἱστορία ἐκάστου ἔθνους εἶναι, τὸ ἱερώτερον κειμήλιόν του, εἶναι τὸ δίπλωμα τῆς φύσεώς του, τοῦ χαρακτῆρός του καὶ τῆς καταγωγῆς του· εἶναι τὸ συστατικὸν αὐτῆς τῆς ὑπάρξεώς του· ὅποιον ἔθνος ζωγραφισθῆ, ὡς τοιοῦτον ἀναγνωρίζεται, ὡς τοιοῦτον ζῆ εἰς τὸ αἰώνιον μέλλον· ἡ ἱστορία ἔθνους τινὸς δὲν ἀφορᾷ μόνον μίαν τινὰ γενεάν, τῆς ὁποίας αἱ πράξεις ἱστοροῦνται, ἀλλ' ἀφορᾷ ὅλας τὰς ἐπερχομένας γενεάς, τὰς ὁποίας ἡ ἱστορία τῶν προγόνων ἐπενδύει ὡς ἄφθαρτος χιτῶν, καὶ συζῆ μετὸ ἀθάνατον αὐτὸ ἔθνος ὡς χαρακτῆρ αὐτοῦ αἰώνιος. Τίνων προγόνων ἀπόγονοι εἴμεθα ἡμεῖς; Ποῖα εἶχομεν τοῦ ἐθνικοῦ χαρακτῆρός μας συστατικά; διατι μᾶς ἐσεβάσθη ὁ ἔξω κόσμος; αἱ ἱστορίαι τοῦ Θουκυδίδου, τοῦ Πλουτάρχου, τοῦ Ἡροδότου, τοῦ Ξενοφῶντος. Ἴδου τοῦ χαρακτῆρος ἡμῶν τὰ αἰώνια συστατικά, ἰδοὺ τῆς μεγάλης φύσεως ἡμῶν τὰ ἱερά ἀποδεικτικά, ἰδοὺ ὅλη ἡ ὑπαρξίς μας. Ἐὰν ἐπὶ τῆς μεγάλης ἐκείνης τῶν προγόνων ἡμῶν ἐποχῆς, καθ' ἣν ἀνεπτύχθη ἡ Ἑλληνικὴ μεγαλοφυΐα, εὐρίσκοντο μετὰ θάνατον ἱστοριογράφοι, διὰ νὰ ζωγραφίσωσι τοὺς Ἕλληνας ὡς ἄνδρας Σοδόμων καὶ Γομόρρων; ἠθέλομεν ὑπάρχει σήμερον ἡμεῖς; ἠθελε στρέψει βλέμμα συμπαθείας πρὸς ἡμᾶς κανεῖς;

Ἀλλὰ Πλούταρχοι, καὶ Ἡρόδοτοι, καὶ Θουκυδίδαι δὲν ὑπάρχουσιν εἰς τὴν παροῦσαν ἐποχὴν· καὶ ἂν ὑπάρξωσι μετὰ ταῦτα, θέλουσι θεβαίως ἀποπλανητῆ ὀδηγοῦμενοι ἀπὸ τοὺς λιβέλλους τῶν μετὰ θάνατον ἱστοριογράφων, καὶ αἴφνης ὁ Μιαούλης καὶ ὁ Κανάρης θέλουσι παρουσιασθῆ ἐνώπιον τῶν αἰώνων ὡς Εὐρυβιάδαι ἢ Δυσανδροί, οἱ δὲ Μοναρχίδαι ὡς Θεμιστοκλεῖς· ὁ Καραϊ-

σκος καὶ ὁ Γρίβας ὡς προδότηι, οἱ δὲ Μαγγίνοι καὶ οἱ Νικοθέοι ὡς σωτῆρες τοῦ Μεσσολογίου καὶ τῆς πατρίδος. Ὁ Κολοκοτρώνης ὁ Μεταξᾶς καὶ ὁ Νικηταῆς ὡς ἀργυρώνυτοι τῆς Ῥωσσίας, οἱ δὲ Τρικοῦπαι καὶ οἱ Φαναριῶται ὡς Δημοσθένεις καὶ Φωκίανες ἀπέναντι τῆς Μακεδονικῆς Ἀγγλίας, καὶ ὡς Βασιγκτώνες τοῦ ἔθνους· αἴφνης θέλει παρουσιασθῆ τὸ ἔθνος ὡς ἔθνος δούλον, ἄνανδρον, ἑάρβαρον καὶ κινδυνεῦσαν ὡς ἐκ τούτου ν' ἀπωλεσθῆ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἐπαναστάσεώς του, ἂν δὲν ἐπρόφθανον ὡς ἐκ θείας προνοίας οἱ Μαυροκορδάτοι, οἱ Τζούρτζεις, οἱ Κοχράνοι διὰ νὰ τὸ πολιτίσωσι, νὰ τὸ ἐμψυχώσωσι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν καὶ νὰ τὸ σώσωσι πανταχοῦ αὐτοὶ στρατηγοῦντες, καὶ ἂν τέλος δὲν ἐξέτεινε τὴν κραταιὰν τῆς χεῖρα μία δύναμις ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων, ἥτις τὸ ἔσωσε δωρεὰν ὄχι μόνον ἀπὸ τὸν Ὀθωμανικὸν ζυγόν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοὺς ὄνυχας Δυναμέων ἐπιβούλων ἄλλων.

Ταῦτα θέλουσι παρουσιασθῆ ἐνώπιον τοῦ μεγάλου μέλλοντος ἀπὸ τὰς ἱστορίας τῶν μετὰ θάνατον ἱστοριογράφων τοιαύτη θέλει εἶσθαι ἡ ἱστορία τῆς πατρίδος· ἀλλὰ τὸ ἔθνος εἶναι ἤδη εἰς καιρὸν καὶ δύναται νὰ προλάβῃ σήμερον τοιαύτας, ἀθεραπεύτους εἰς τὸ μετέπειτα μαιφονίας. Ἀπόκειται εἰς τὴν σύνεσιν καὶ εἰς τὸν πατριωτισμὸν τῆς συγκροτουμένης ἤδη ἐθνικῆς Βουλῆς νὰ ἐγείρῃ τὸν ἀθάνατον ἀνδριάντα τοῦ ἔθνους, νὰ ὑψώσῃ τὸ αἰώνιον μνημεῖον τῆς Ἑλληνικῆς δόξης καὶ τῆς ἀληθείας· ἥτοι νὰ λάβῃ μέτρον ὑψηλὸν καὶ σωτήριον περὶ τῆς ἀληθοῦς συγγραφῆς τῆς ἱστορίας τοῦ ἔθνους· τοῦτο δὲν εἶναι ποντάπασι δύσκολον, καὶ ἡ Βουλὴ ἐνεργοῦσα τὴν πραγματοποίησίν του, θέλει ἀφήσει ἔργον τοῦ πατριωτισμοῦ τῆς ἀθάνατον, συνδεδεμένον μετὰ τὴν μεγάλην ταύτην ἐποχὴν τῆς.

Ὁ μόνος τρόπος διὰ νὰ συγγραφῆ ἡ ἀληθὴς, ἡ δικαία καὶ ἀκριβὴς ἱστορία τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἡ ὑποχρεωτικὴ σύστασις μιᾶς ἐπιτροπῆς ἀναμίκτου ἐκ τῶν διασημοτέρων πολιτικῶν καὶ γραμματικῶν ἀνδρῶν τοῦ ἀγῶνος, οἵτινες ὑπῆρξαν τὰ κυριώτερα

πρόσωπα τοῦ μεγάλου τῆς ἐπαναστάσεώς μας θεάτρον. Τὸ ἔργον βεβαίως μεταξύ των θέλει εἶσθαι δύσκολον, ἀλλ' ἐν τοσοῦτον πρόσωπον πρὸς πρόσωπον ἐργαζόμενοι δὲν θέλουσι δυνηθῆναι νὰ παραμορφώσωσι τὴν ἀλήθειαν, καὶ ὅτε μετὰ τὸ τέλος τοῦ τῶ ἔργου αὐτὸ καθυποβλήθῃ εἰς τὴν ἐπίκρισιν τῆς Βουλῆς, τότε δύνανται νὰ ἀποφασισθῶσι παρ' αὐτῆς καὶ αἱ ἐνδεχόμεναι ἀσυμβίβαστοι ἀποφάσεις των.

Οὕτω δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἔργον τέλειον, καὶ ἱστορία ἀψευδῆς, τῶντι ἀδέκαστος, ἣτις θέλει θεωρεῖσθαι εἰς ὅλους τοὺς αἰῶνας ὡς πολυτιμώτατον ἔργον. Τοῦτου δὲ γενομένου, ἄς ὑπάγῃ μετὰ ταῦτα νὰ δημοσιεύσωσι τὰς ἱστορίας των οἱ μετὰ θάνατον ἱστοριογράφοι καὶ ἐκ τοῦ τάφου, καὶ ἐκ τοῦ ἄδου!

Η ΠΡΟΟΔΟΣ ΤΗΣ ΜΟΛΔΑΥΙΑΣ.

Ὡς οἰωνὸν ἄριστον ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς εὐδαιμονίας τῆς ἀνθρωπότητος ἐλάβομεν τὴν εὐκαιρίαν νὰ καταχωρήσωμεν εἰς τὸ Ἄ. τοῦ συγγράμματός μας φυλλάδιον τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν ἀνδραπόδων τῆς Μολδαυίας, καὶ ἰδοὺ πάλιν νέα εὐχάριστος ἀφορμὴ παρουσιάζεται, ἡ διανοητικὴ πρόοδος τῆς ὠραίας κοινωνίας ἐκείνης· τῇ ἀληθείᾳ λογιζόμεθα εὐτυχεῖς ὡς αἰς λαμβάνομεν τοιαύτας αἰσθαντικὰς ἀφορμὰς διὰ νὰ ὁμιλῶμεν περὶ μεγάλων καὶ εὐεργετικῶν πράξεων σοφῶν ἡγεμόνων καὶ ἐναρέτων ὑπουργῶν, διότι αἱ πράξεις αὗται ἀφορῶσι τὴν εὐτυχιάν τῆς πολυπαθοῦς ἀνθρωπότητος.

Ἐνῶ διάφορα κράτη συνταράσσονται καὶ κατασπαράττονται πολυτρόπως, ἡ Μολδαυία ἡσυχος καὶ εἰρηνικὴ προσδεύει καθεκάστην καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐλευθερίαν τῆς, καὶ ὡς πρὸς τὴν ἠθικὴν τελειοποίησιν τῆς· τοῦτο εἶναι λαμπρὸν παράδειγμα ὡς πρὸς τοὺς ἀρχηγούς τῶν κοινωνιῶν· ἡ ἡσυχία, ἢ ἡ ἀκαταστασία, ἡ εὐτυχία, ἢ ἡ δυστυχία· ἐν γένει ἡ τύχη τῶν κοινωνιῶν κρέμαται ἀπὸ τὴν διαθέσιν καὶ τὴν διαγωγὴν τῶν ἀρχηγῶν των.

Σοφός, φιλάνθρωπος καὶ μεγαλοφυῆς ἡγεμὸν, συναισθανόμενος ἐντελῶς τὸν ὑψηλὸν ὄρισμὸν τῆς θείας ἀποστολῆς του, ἡ Α. Υ. ὁ περικλητὸς ἡγεμὸν τῆς Μολδαυίας Μ. Γ. Στούρτζας, μηδὲν ἔχων συμφέρον ἄλλο, μηδένα ἄλλον σκοπὸν, εἰμὴ τὴν εὐτυχιάν τῆς μικρᾶς ἀλλ' ἀγαθῆς κοινωνίας ἐκείνης, τὴν ὅποιαν ἡ θεία πρόνοια τῷ διεπίστευσεν. Ἰδέτε, μὲ πόσῃ φιλοστοργίαν τὴν ἐξάγει βλαβηδὸν ἀπὸ τὴν πρώτην κατάστασιν τῆς ἐκείνης, πῶς τελειοποιεῖ αὐτὴν καὶ ὑπάγει νὰ τὴν ἀναδείξῃ ὡς παράδειγμα μεγάλης καὶ εὐτυχῆς διὰ τὴν ἠθικὴν ἀξίαν τῆς κοινωνίας. Ἐλευθερία καὶ ἠθικὴ ἀνατροφή. Ἰδοὺ εἰς τί συνίσταται ἡ ἀληθὴς εὐτυχία τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ ταύτην παντοιοτρόπως ἐνεργεῖ ὁ ἀξιομίμητος ἡγεμὸν τῆς Μολδαυίας.

Ἄλλὰ, πόσον δὲν πρέπει νὰ αἰσθάνηται τις ἐνθουσιασμὸν δταν ἀπαντᾷ ἐναρέτους πεπαιδευμένους καὶ οὕτω φιλομούσους ὑπουργούς, ὡς τοὺς ὑπουργούς τῆς Μολδαυίας; ὁ μέγας λογοθέτης Κωσστάκης Μαυροκορδάτος, καὶ ὁ περινούστατος καὶ πεφωτισμένος Μέγας Βόρνικος Ἀλέκος Μπέλοσης, ἐφορεύουσι τὴν διανοητικὴν πρόοδον τῆς Μολδαυίας· οἱ σεμνοὶ ἄνδρες οὗτοι ἐνόησαν εἰς τὰ ὑψηλὰ αἰσθήματα τοῦ Σοφοῦ ἡγεμόνος των, τὰ ὠραία καὶ εὐγενῆ αἰσθήματά των συντελοῦσι μὲ τὸν πλέον ἀχραιφνῆ ἐνθουσιασμὸν, εἰς τὴν τελειοποίησιν τῆς κοινωνίας ἐκείνης, ἀναδεικνυόμενοι ἄξιοι καὶ τῆς κοινῆς ἀγάπης καὶ εὐγνωμοσύνης τοῦ λαοῦ, καὶ τοῦ πόθου καὶ τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ ἡγεμόνος. Εἶπομεν καὶ ἄλλοτε, δὲν ἀρκεῖ πάντοτε ἡ ἀγαθότης τοῦ ἡγεμόνος· οἱ ὑπουργοὶ εἶναι τὰ κύρια ὄργανα τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ὑψηλῶν σκοπῶν τοῦ ἀρχηγοῦ, καὶ πολλάκις οἱ μεγάλονοες ὑπουργοὶ ἀποκαθιστῶσι πλέον ἀγαθοποιούς τοὺς ἡγεμόνας· ὁ Μέγας Βόρνικος Μπέλοσης, ἐνόησαν εἰς τὰ φιλόμουσα αἰσθήματά του συστηματικὴν Εὐρωπαϊκὴν παιδίαν, μακρὰν ἐπὶ τῶν πραγμάτων πείραν καὶ γνώσεις πολυειδῆς, δὲν ἠδύνατο, εἰμὴ νὰ ἐκτιμᾷ δεόντως τῆς παιδείας τὰ ἀγαθὰ, καὶ νὰ ἐνοῇ καλῶς, ὅποια μεγάλαὶ πράξεις προξενούσι τὴν ἀληθῆ δόξαν εἰς τοὺς εὐεργέτας τῆς ἀνθρωπότη-

τος· δὲν ἐκκαίεται ἀπὸ ἐμμανεῖς σπουδαρχίας, οὔτε ἀπὸ ἀκορέστους φιλοδοξίας ὑπουργῶν ἄλλων ἐπικρατειῶν, οἵτινες φέρουσι τὴν δυστυχίαν τῶν κοινωνιῶν· ζητεῖ ἡσύχως καὶ φιλοστόργως τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν καὶ τελειοποίησιν αὐτῶν, καὶ ὑπὲρ ταύτης ἀγωνίζεται. Ἰδοὺ ὅθεν αἱ δάφναι, τὰς ὁποίας δρέπουσι μετὰ τὸν εὐκλεέστατον Ἡγεμόνα των, αἱ ἐνάρετοι καὶ μεγαλόνοες ὑπουργοὶ οὗτοι!

Πρὸς τὸν συντάκτην τοῦ Ἄστρου τῆς Ἀνατολῆς.

Ὁ ἄνθρωπος ὠθούμενος ἀπὸ ἐμφύτους τῆς ψυχῆς του ῥοπῆς πάντοτε πρὸς τὸ καλῆτερον· τίποτε δὲν ἀφίνει στάσιμον, καὶ ὀδεύων διὰ μέσου τῶν ποικίλων συμβάντων τοῦ μακροῦ χρόνου προητοιμασμένων πανσόφως ἀπὸ τὸν Δημιουργόν, τὸν παιδεύοντα ἔθνη, τὸν διδάσκοντα ἄνθρωπον γνῶσιν, παιδεύεται καὶ πολιτίζεται, ὅπερ ἐστὶ βελτιόνει καὶ τῶν ἀτόμων καὶ τῶν κοινωνιῶν τὴν κατάστασιν· διότι διδασκόμενος ἐκ τῆς πείρας, ἀνιχνεύων τοὺς νόμους τῆς φύσεως, καὶ συνάγων ἐξ ἡμερῶν ἀρχαίων, βιομηχανίαν γνῶσεων, ἐπιστήμης καὶ τέχνης θησαυρούς, συλλαμβάνει παντοίας βουλὰς, καὶ συνθέτει εὐρύχωρα σχέδια, τὰ ὑποία ἐκβαίνων αὐθορμήτως διὰ τῆς ἐνεργείας τῶν ὀργάνων του, καὶ λαμβάνων ὑπαρξὶν ὁμοίως ἔξω του, μὲ τὰς ἀσθενεῖς χεῖρας συνάγων διεσπαρμένας δυνάμεις εἰς τὴν φύσιν, συγκροτεῖ ἐξ αὐτῶν μηχανὰς καὶ ποικίλα τέχνης ὄργανα, διὰ τῶν ὁποίων διπλασιάζει, τριπλασιάζει καὶ μυριοπλασιάζει τὰς σωματικὰς δυνάμεις του· δεύτερος Δημιουργὸς ἐργαζόμενος, ἀγαθῶν πλάττει πλοῦτον ἀνεκτίμητον, κτήματα καλύπτοντα τῆς γῆς τὴν ἐπιφάνειαν· κόσμον ἄλλον ἐπάνω τοῦ φυσικοῦ, τὸν ὁποῖον συντάσσει μὲν ὁ νοῦς, κινεῖ δὲ καὶ διοικεῖ ἡ θέλησίς του· ὡς τοιοῦτος ὁ ἄνθρωπος ἰστάμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς δόξης δεικνύει τὴν ἀγχίνουαν καὶ ἀγαθότητά του, θαυμάζεται δὲ καὶ σέβεται διὰ τὸ ἔξοχον πνεῦμά του εἰς πᾶν εἶδος.

Μεταξὺ τῶν ἀρετῶν ἡ εὐεργεσία ἔστησεν εἰς πᾶσαν κοινω-

νίαν τὴν ἄγκυραν τῆς εὐγνωμοσύνης, τῆς ὁποίας τ' ἀποτελέσματα εὐχερεστοῦν τὴν ἀνθρωπότητα· ναί, μόνη τῆς πατρίδος ἡ δόξα, μόνον τὸ μεγαλεῖόν της εἶναι καὶ πρέπει νὰ εἶναι τὸ ἀντικείμενον τῆς μελέτης παντὸς ἀληθοῦς φιλοπάτριδος, μόνη αὐτῇ δύναται νὰ ἐγγυηθῇ τὴν αἰώνιον δόξαν, αὕτη συνοδεύει τοὺς μεγάλους ἄνδρας, τοὺς γενναίους εὐεργέτας τῆς ἀνθρωπότητος· μεταξὺ τῶν φιλοπατρίδων τούτων ἀνδρῶν διάσημον θέσιν, κατέχουσιν ἐνταῦθα ὁ ἀξιοσέβαστος καὶ μέγας λογοθέτης Κωσάκης Μαυροκορδάτος, καὶ ὁ πολυτιμώτατος ἐμπειρότατος καὶ σοφὸς μέγας Βόρνικος Ἀλέκος Μπέλοσης, οἵτινες εἶναι ἐπιτροπὴ τῆς ἐνταῦθα ἐκ παιδείσεως, συνέδραμον γενναίως εἰς τὴν προαγωγὴν τῆς διανοητικῆς καὶ ἠθικῆς τοῦ ἔθνους ἀναπτύξεως, διὰ τῶν εἰς διάδοσιν τῶν φώτων ἀκάμπτων προσπαθειῶν των, ἐξησφάλισαν διὰ παντὸς τὴν δόξαν των, μάλιστα ὁ δεύτερος, θεωρῶν καθημέραν τ' ἀγαθὰ τὰ πηγάζοντα ἐκ τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, τὴν ἀμὴν τῆς γεωργίας καὶ τοῦ ἔμπορίου, τὴν κοινὴν καὶ μερικὴν εὐημερίαν, τὴν δόξαν καὶ δυνάμιν τῶν πεπαιδευμένων ἐθνῶν, καὶ συλλογίζόμενος ὅτι ταῦτα πάντα εἶναι καρποὶ τῆς πρώτης καλῆς μορφώσεως τοῦ ἀνθρώπου τῆς πρώτης παιδείσεως, τὴν ὁποίαν τὸ ἄρρην καὶ θῆλυ γένος λαμβάνουσιν εἰς τοιαῦτα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα ἐξήπτετο ἀπὸ φιλοτιμίαν καὶ ζῆλον ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ἐσύντρεξεν εἰς τὴν στερέωσιν καὶ αὐξήσειν οὐ μόνον τούτων ἀλλὰ καὶ τῶν ἀποβλεπόντων εἰς τὴν τελειοτέραν ἐπίδωσιν· διὸ ἐκόσμησεν ὅλα τῆς ἐπαρχίας τὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, μὲ τοὺς πλέον πεπαιδευμένους καθηγητάς, καὶ ἠνοιξε τὸ σταδῖον τῆς προόδου μὲ ἀπαρχειματίστον ἐνθουσιασμόν καὶ ζῆλον· ὁ ἔξοχος οὗτος ἀνὴρ, ὡς ὑπουργὸς τῆς ἐκπαίδευσίσεως καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν, ἐββύθησε τόσον τὰ ἐκκλησιαστικὰ, ὡς εἰς τὰ πεπολιτισμένα ἔθνη, ὡς φιλόμυθος εἰδήμων καὶ κάτοχος πολλῶν γλωσσῶν, περιθάλλει μὲ αἰσθήματα ζωνρὰ τὴν ἐπιδοκιμασμένην καὶ λαμπρὰν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν· εἰς τοιούτους εὐεργέτας τῆς Μολδαυικῆς νεολαίας ὀφείλεται αἰωνία εὐ-

γνωμοσύνη, ὄχι μόνον παρὰ τούτων, ἀλλὰ καὶ παρὰ παντός φιλομούσου Ἕλληνοσ, διὰ τὴν ἀνέγερσιν καὶ περίθαλψιν τῆς γλώσσης· ἀποδίδοντες λοιπὸν πρὸς αὐτοὺς ἐκ νέου φόρον εὐγνωμοσύνης, ἄλλο δὲν κάμνομεν, παρὰ ἐκφράζομεν, ὅ,τι παντὸς νέου καρδία βλαβείως αἰσθάνεται ὁ ῥηθεὶς Α. Μπέλοσης, ὡς πολυύμματος Ἄργος, ἐπαγρύπνησεν καὶ ἐπαγρυπνεῖ διὰ τὴν πρόοδον τῆς νεολαίας.

Ι. Δ. Βρυσειδης.

Κατ' αὐτὰς ἐτελείωσαν αἱ ἐνταῦθα γενικαὶ ἐξετάσεις εἰς τὰ εἰδικὸν σχολεῖον τοῦ Ἕλληνοσ Ἰωάννου Δ. Βρυσειδου, παρόντοσ καὶ τοῦ ἐκ τῆσ ἀκαδημίας καθηγητοῦ τῆσ μαθηματικῆσ καὶ φυσικῆσ κυρίου Σταματῆ· οἱ μαθηταὶ ἀπεκρίθησαν εὐστόχωσ· εἰς τὸ τέλος τῆσ ἐξετάσεωσ, εἰς ἐξ αὐτῶν δεκαετῆσ ἐξεφώνησεν τὸ ἀκόλουθον λογιδριον.

Κύριε!

Τόλμη, καὶ τόλμη ἀσύγγνωστος ἤθελε νομισθῆ ὁ ἐρεθισμὸσ τῆσ ἀνικωτότητόσ μασ, διὰ νὰ ὑμνήσωμεν τὰσ ἀπεράντοουσ ἀγαθοεργείασ τοῦ Ἰψηλοτάτου ἡμῶν Ἡγεμόνοσ· ἐπίσης ὁμωσ ἀδικον νομίζομεν νὰ σιωπήσωμεν ἔνεκα τῆσ ἀνικανότητοσ ἡμῶν, καὶ νὰ δειχθῶμεν ἀχάριστοι εἰς τὰσ φιλοστοργικὰσ ἐπαγρυπνήσεισ τόσον εἰς τὸ ὕψοσ του, ὅσον καὶ εἰς τὴν Σεβαστὴν ἐπιτροπὴν τῆσ ἐκπαιδεύσεωσ, ἐνῶ μᾶσ ἐξήγαγεν ἀπὸ τὸ σκότοσ τῆσ ἀμαθείασ, ἐνηγκαλίσθη τὰσ Μούσασ, διέχυσε τὰ φῶτα εἰς ὄλην τὴν ἐπικρατείαν μασ, συσταίνων ἀρμόδια ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα· ἔφερεν τὸν πλέον ἀρμοδιότερον ῥυθμὸν τῆσ σοφίασ, ἠθικῆσ καὶ πολιτικῆσ· ἐν ἐνὶ λόγῳ ἤνοιξε τὸ στάδιον τῆσ ἀρετῆσ καὶ δόξησ μασ· ἡμεῖσ δὲ περιοριζόμενοι εἰς τὴν νηπιότητά μασ προσφέρομεν ἐκ βάθουσ καρδίασ τὴν διαβεβαίωσιν τῶν αἰσθημάτων μασ ὡσ φόρον ἐλάχιστον τῆσ βαθείασ ἡμῶν εὐγνωμοσύνησ καὶ σεβασμοῦ· δεόμενοι τῶ ὑψίστῳ ὑπὲρ τῆσ εὐημερίασ καὶ μακροβιότητοσ του συνάδοντεσ. «Ζήτω ὁ φιλόμουσοσ Ἡγεμὼν, καὶ ἡ παρ' αὐτοῦ ἐκλεγθεῖσα ἐπιτροπή.»

ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΕΙΑΣ.

ΠΡὸσ τοὺσ παραμελοῦντασ τὴν παιδείαν

ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥΣ ΛΑΟΥΣ.

(Συνέχεια καὶ τέλος.)

Αἱ Κυβερνήσεισ ὅθεν ἔχουσι συμφέρον μέγιστον νὰ χορηγήωσιν εἰς τὰ φῶτα τὴν ἰσχυράν αὐτῶν προστασίαν, διότι δι' αὐτῶν θέλουσιν ἐκλείψει ὀλοτελῶσ αἱ παραφοραὶ ἐκεῖναι, αἵτινεσ πλήττουσι συνεχῶσ τὰσ κοινωνίασ. Πᾶσ ἡγεμῶν, ὅστισ ἐπιθυμεῖ εὐκρινῶσ τὴν εὐτυχίαν τοῦ λαοῦ του, μὲ τὴν ὁποίαν εἶναι συνδεδεμένα τὰ συμφέροντα τοῦ θρόνου του, ἄσ προστατεῖ τὰ φῶτα καὶ ἄσ ἐνισχύη τὴν δημόσιαν ἐκπαιδεύσειν ὁ φωτισμένος λαὸσ γνωρίζει καλῆτερα τὰ συμφέροντά του· ὁ φωτισμένος καὶ καλῶσ διοικούμενοσ λαὸσ εἶναι οἰκοθεν εἰρηνικὸσ καὶ φιλήσυχοσ διὰ τὸ ἰδίον του συμφέρον.

Γενναῖοι καὶ εὐφρεῖσ λαοί! Ἐὰν διὰ μίαν στιγμὴν ἐξέλθητε ἀπὸ τὸν στενὸν κύκλον τῶν ιδεῶν, εἰς τὸν ὁποῖον ἡ ἀμάθεια σᾶσ δεσμεύει καὶ περιδλέψητε εἰς τὴν κατάστασίν σασ, θέλετε ἐρυθριάσει· στρέψατε κύκλω ὑμῶν τὰ βλέμματά σασ διὰ νὰ ἰδῆτε ἔκθαμβοι τὸν μεγάλον κόσμον, ὅστισ σᾶσ περικυκλόνει. Ἰδέτε τὰ φεινὰ καὶ ἐνδοξὰ ἐκεῖνα τῆσ Εὐρώπησ ἔθνη, τὰ ὁποῖα λάμπουν ὡσ φωταυγεῖσ ἥλιοι ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐκπλήττουσι τὴν ἀνθρωπίνην φαντασίαν· τὰ ἐξάσια φαινόμενα ταῦτα εἶναι καταπληκτικὰ τέκνα τοῦ ἀσβέστου φωτόσ τῆσ παιδείασ, τὰ παρήγαγε τὸ σχολεῖον, αὐτὸ τὸ σχολεῖον, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἄλλοι ἀπρονόητοι λαοὶ ῥίπτουσι περιφρονητικὸν καὶ ἠλίθιον βλέμμα· τὸ παρὰδειγμα τῶν ἔθνῶν τούτων εἶναι τοσοῦτον ἀνέφικτον, τοσοῦτον μέγα, ὥστε λαοὶ, εὐρισκόμενοι εἰς τὴν κατάστασιν, εἰς ἣν εὐρί-

τὴν ἐπύρατον διχόνοιαν, ἥτις δὲν σᾶς ἀρίνει νὰ προβῆτέ ποτε εἰς κἀνὲν κοινωφελὲς ἔργον, καὶ εἰς τόπον τῆς σκοτεινομόρφου ταύτης θυγατρὸς τοῦ Ἄδου ἀνεγείρατε τοὺς ἱερούς ναοὺς τῶν Μουσῶν. Ἐὰν αἱ καρδίαι ὑμῶν εἶναι ἰκαναὶ νὰ αἰσθανθῶσι τὸν ἅγιον ἐνθουσιασμόν ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον ἐμπνέει ἡ μεγάλη τῆς ἀναγεννήσεώς σας ἰδέα, προσφέρετε πάντοτε καὶ τὸ τελευταῖόν σας λεπτὸν διὰ τὴν σύστασιν καὶ διατήρησιν Μουσοτρόφων καταστημάτων. Ρίψατε τὰ θάναυσα ἔργα ἀπὸ τὰς τρυφερὰς χεῖρας τῶν ἀθῶν τέκνων σας, καὶ ἀφιερῶσατέ τα σταθερῶς εἰς τὰ ἱερεῖα ταῦτα διὰ νὰ ἐξέλθῃ ἐν καιρῷ ἐκεῖθεν γενεὰ νέα, ἔνδοξος, εὐδαίμων, πεφωτισμένη· ἡ ἠθικὴ, ἡ φιλοσοφία, καὶ ὅλαι αἱ ἐπωφελεῖς καὶ ἀληθεῖς γνώσεις ἅς κυκλοφορήσωσι τοῦ λοιποῦ εἰς ὅλας τὰς τάξεις τῶν ὀραίων τούτων κοινωνιῶν, καὶ ἅς ἐξαλειφθῶσιν ἡ ἀμάθεια καὶ ἡ διαφθορὰ καὶ τὰ πάθη· ἅς ἀναγεννηθῶσι διὰ τῆς παιδείας αἱ τέχναι καὶ αἱ ἐπιστῆμαι, ἅς ἐμψυκθῶσιν δι' αὐτῆς τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ γεωργία, καὶ ἅς παρειαχθῆ ἡ βιομηχανία, διὰ νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν εὐημερίαν λαῶν, τοὺς ὁποῖους ὁ Οὐρανὸς προώρισε διὰ νὰ ζῶσιν ἐνδοξοὶ καὶ εὐτυχεῖς, καθὼς ὀραία καὶ μεγαλοπρεπῆς ἐν μέσῳ ὅλης τῆς γῆς εἶναι ἡ Πατρίς των.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ.

Αἱ συνδρομαὶ καὶ αἱ λοιπαὶ ἀπαιτήσεις τοῦ Ἄστρου τῆς Ἀνατολῆς γίνονται τοῦ λοιποῦ εἰς τὸ τυπογραφεῖον τοῦ Κυρίου Κ. Ἀντωνιάδου.

Ὁ ἐκδότης
Ν. ΑἸΒΑΖΙΑΗΣ.